

**V K
V OLOMOUCI
V ROCE
2 0 0 6**

© Vědecká knihovna v Olomouci, 2007

ISBN 978-80-7053-274-4

Úvod

Hodnotíme-li rok 2006 z pohledu jednotlivých činností a útvarů Vědecké knihovny v Olomouci (VKOL), jak dále podrobně uvádí zprávy za jednotlivá oddělení, patří minulé období nesporně k úspěšným. Zájem uživatelů o služby knihovny je stále na vzestupu, a to jak v absenčních výpůjčkách, tak počtem návštěv a registrovaných uživatelů. Čtenářům nabízíme téměř celý fond VKOL dostupný přes internet, ať už přes 800 000 bibliografických záznamů v elektronickém katalogu, nebo prostřednictvím naskenovaných lístků generálního katalogu. Díky integrovanému knihovnímu systému Aleph poskytuje knihovna komplexní elektronické služby a čtenáři získají řadu informací a služeb přímo na svůj pracovní stůl, aniž by pro objednání konkrétního titulu museli přijít osobně do knihovny. Automatizace knihovních procesů přinesla obrovské změny v knihovnictví. Jistě je pozitivní, že tradiční činnosti knihoven nebyly nahrazeny jinými, ale byly zcela modernizovány.

V řadě významných výročí VKOL zaujímá přední místo připomenutí 440 let od založení olomoucké knihovny při jezuitské akademii v roce 1566. K této příležitosti jsme připravili přednášku dr. A. Richterové „Jezuité a Klementinum“ a na několik měsíců měli návštěvníci možnost obdivovat zapůjčenou stejnojmennou výstavu z NK ČR. Významnou událostí roku 2006 bylo překročení 1 900 000 knihovních jednotek ve fondu VKOL. Trvale vysoký objem povinného výtisku z území celé republiky, podpora akviziční činnosti a řada mimořádných přírůstků formou knižních darů pomáhá úspěšnému budování konzervačního fondu VKOL. V roce 2006 byl roční přírůstek 26 870 knihovních jednotek, zahrnující kromě knih a periodik také normy, patenty, AV dokumenty a další speciální dokumenty. Např. periodika získává knihovna ročně v objemu 3 256 titulů. Zpracování fondů našťástí neovlivnily pokračující stavební práce, které provází knihovnu již několik let. Ani přesun tří oddělení VKOL z objektu v Ostružnické ulici do nové budovy ředitelství a do hlavní budovy, nekomplikoval plnění sledovaných ukazatelů.

Rok 2006 byl především ve znamení přesunů a stěhování, které neminulo žádné pracoviště VKOL, některá oddělení se kvůli výměně oken v hlavní budově stěhovala vícekrát. Naštěstí šlo o komplikace a nepohodlí dočasné a již v druhé polovině roku mohli jak zaměstnanci VKOL, tak uživatelé knihovny ocenit výsledky výměny 190 kusů oken a novou fasádu hlavní budovy. Objekt původně filiálky Rakousko-Uherské banky nyní v plné kráse zdobí okružní třídu města. Dlouho očekávaný přesun ředitelství s oddělením ekonomiky do nové budovy VKOL v bezprostředním sousedství hlavní budovy služeb přinesl zlepšení pro všechny zúčastněné. Zájem veřejnosti podpořila moderní zasedací místnost umožňující pořádání přednášek a školení pro veřejnost.

Rok 2006 představuje také zlom ve zpracování knihovních fondů, a to plným využitím efektivní sdílené katalogizace ve spolupráci s Národní knihovnou ČR (NK) a Moravskou zemskou knihovnou v Brně (MZK).

Náročná příprava, započatá v červnu 2005, přinesla již výsledky ke spokojenosti všech partnerů. Dělbou zpracování došlo ke zrychlení a zkvalitnění prací a tím i zkrácení doby, kdy čtenář čeká na knižní novinky. Jednotná kvalita záznamů a možnost centrálních oprav v elektronickém katalogu je nespornou výhodou. Doba zpracování fondů VKOL se zkrátila zhruba na polovinu.

Stranou nezůstává ani úsek historických fondů VKOL, ať už postupující digitalizací nejvzácnějších dokumentů, zpřístupněním sbírky map také v digitální podobě nebo organizováním celostátní konference k problematice historických a vzácných knižních fondů. Událostí číslo jedna byl v loňském roce přesun tzv. trezorového fondu do nové budovy a s tím spojený „objev“ vzácného námořního atlasu z roku 1563.

V odborných úkolech knihovny je významné zapojení VKOL do virtuální polytechnické knihovny při Státní technické knihovně v Praze. Tradičně pokračuje účast

v programu Veřejné informační služby knihoven MK ČR a programu Knihovna 21. století. Nové aktivity přinesl projekt s Univerzitou Palackého v Olomouci „Inovace formy a obsahu výuky studia historie v bakalářském a magisterském stupni VŠ vzdělání“ na katedře historie Filozofické fakulty, zaměřený na digitalizaci. Řadu aktivit připravuje oddělení Regionálních služeb knihovnám Olomouckého kraje včetně pokračování dalšího ročníku rekvalifikačního kurzu pro obory knihovní a informační pracovník. Koordinace činností v kraji prostřednictvím pěti pověřených knihoven vykazuje výborné výsledky. Osvědčilo se také čerpání finančních prostředků na regionální funkce prostřednictvím našeho zřizovatele.

Do roku 2007 vstupujeme s řadou plánů, z nichž především projekt na digitalizaci a ochranné mikrofilmování novinových dokumentů (DIGIMON) by přinesl řešení řady problémů v oblasti ochrany a zpřístupnění ohrožených dokumentů.

K hodnocení uplynulého roku patří poděkování spolupracovníkům za odvedenou práci.

K běžné náplni oddělení **ekonomika a provoz** v oblasti zásobování, oprav a údržby strojního zařízení a budov pokračovala v návaznosti na předchozí rok spolupráce se zřizovatelem při dokončení stavební akce Výměna oken a oprava fasády hlavní budovy VKOL. Oddělení ekonomiky a provozu se aktivně podílelo na podání sedmi projektů v rámci programu VISK a dvou v rámci programu Knihovna 21. století, tj. zpracováním finanční části projektů. Projekty přinesly do rozpočtu 929 tis. Kč do oblasti provozní a 119 tis. Kč do oblasti investic.

Zapojit se podařilo také do dvouletého projektu UP v Olomouci „Inovace formy a obsahu výuky studia historie v bakalářském a magisterském stupni VŠ vzdělání“ s přínosem 285 tis. Kč v r. 2006 .

Podařilo se získat příspěvek od statutárního města Olomouce na realizaci 2. etapy restaurování a rekonstrukce vitrajového prosklení oken tzv. „Červeného kostela“ v objemu 150 tis. Kč.

S Úřadem práce v Olomouci byly uzavřeny 2 nové smlouvy na dotovaná pracovní místa: jedna na vytvořené vyhrazené pracovní místo a druhá na místo veřejně prospěšných prací. Na základě těchto smluv poukázal Úřad práce finanční prostředky v celkové výši 149,6 tis. Kč.

Organizačně se odd. ekonomiky podílelo na zajištění 15. odborné konference k problematice historických a vzácných knižních fondů.

Personální a sociální předpoklady

Průměrný evidenční stav zaměstnanců za rok 2006 byl 85 zaměstnanců v přepočtených stavech, 93 ve fyzických osobách. Kratší úvazek mělo 27 zaměstnanců, převážně ve službách. Průměrná nemocnost činila 3,6 %, dlouhodobě nemocných bylo 5 zaměstnanců. Zaevidovány byly 2 úrazy, 1 pracovní a 1 nepracovní. Na rodičovské dovolené byly 3 pracovnice (pí Adamová, Helísková, Tallová), v průběhu roku nastoupila na mateřskou dovolenou pí Prucková. Do pracovního procesu se vrátila po RD pí Bílá. Pí Tomanová rozvázala po ukončení rodičovské dovolené pracovní poměr.

V souladu s Kolektivní smlouvou byla věnována značná pozornost bezpečnosti práce a ochraně zdraví při práci. Stravování zaměstnanců bylo zajištěno formou univerzálních poukázek Ticket Restaurant. Z FKSP bylo zaměstnancům poskytnuto 5 návratných bezúročných půjček na bytové zařízení. Ve spolupráci se ZV odborové organizace byly zajištěny dva zájezdy pro zaměstnance. Nabídkou předplatného a vstupenek z prostředků FKSP byla podporována návštěva kulturních a sportovních akcí.

Materiální podmínky

V průběhu roku bylo realizováno 28 rozpočtových opatření, převážně na základě Úřadem práce poskytnutých dotací. Krajský úřad Olomouckého kraje potvrdil celkem navýšení limitu mzdových prostředků na rok 2006 o 1 197,5 tis. Kč (účelově pro projekty VISK, regionální

funkce, dotace od Úřadu práce, rekvalifikační kurz a přednášky v rámci NPPG).

VKOL splnila plánované výnosy na 100,16 %. Splněny byly tržby z prodeje služeb na 100,23 % a ostatní výnosy , např. z reklam, dary a jiné na 100,22 %, . Nesplněny zůstaly tržby za vlastní výrobky (publikace) – plnění ukazatele na 75,75 % .

V rámci ekonomických agend, kromě účetních výkazů a zpráv pro zřizovatele, proběhla povinná statistická zjišťování, přiznání daně z příjmů právnických osob a daně darovací, hlášení Úřadu práce o plnění povinného podílu zaměstnanců se zdravotním znevýhodněním. Byl zpracován přehled jako podklad k fakturaci poplatků za placené kopírovací služby agentury DILIA. ZÁKLADNÍ STATISTICKÉ ÚDAJE

Zpracované fondy celkem		1 915 223
Roční přírůstek (zainventováno)		29 870
Počet docházejících časopisů		3 256
Zkatalogizováno		18 295
Počet protokolovaných výpůjček celkem		416 498
z toho mimo knihovnu		
osobně	340 770	
poštou	12 022	
v knihovně (prezenčně) ze skladiště	63 706	
Vypůjčeno z jiných knihoven		3 551
z toho ze zahraničí	2 071	
Půjčeno do jiných knihoven		9 116
z toho do zahraničí	388	
Počet registrovaných čtenářů		12 224
Počet návštěv v knihovně		239 919
z toho ve studovně	47 721	
v půjčovně	192 198	
Písemné informace na vyžádání uživatelů		1 192
Ústní a telefonické informace		35 157
Počet vydaných publikací		3
Instruktaže, besedy, exkurze do knihovny		79
Výstavky a výstavy		29
Reprografické práce celkem		153 191
z toho fotopráce	61 447	
xerokopie	91 744	
Metodické návštěvy		53

PRÁCE ODBORNÝCH ÚTVARŮ

A. KNIHOVNÍ FONDY

1. DOPLŇOVÁNÍ FONDŮ

Pohyb knihovních fondů v roce 2006 v knihovních jednotkách:

	Stav 31.12.2005	Přírůstek za r. 2006	Odpisy za rok 2006	Stav 31.12.2006
Základní fond (hl. přírůstkový seznam)	1 580 703	24 721	2 470	1 602 954
vybraný fond krásné literatury "X"	12 375			12 375
pedagogická knihovna	8 652			8 652
čs. normy	78 060	1 451		79 511
čs. patenty	166 039	1 801		167 840
fotodokumenty	27 138	25		27 163
rukopisy	1 451			1 451
mikrofilmy	585			585
AV dokumenty	10 195	1207		11 402
CD - ROM	2 625	665		3290
C e l k e m	1 887 823	29 870	2 470	1 915 223

Přírůstky

Hlavním úkolem oddělení doplňování bylo i v roce 2006 získávání povinných výtisků národní produkce a nákup žádaných titulů. Stěžejním přírůstkem pro naši knihovnu, která je příjemce celostátního povinného výtisku podle zákona 37/1995 Sb., jsou knihy dodávané nakladateli jako povinný výtisk.

Situace v dodávání povinného výtisku je rozhodně přijatelnější než byla v 90. letech minulého století. Nakladatelé si již svoji povinnost ve většině případů uvědomují a snaží se knihy dodávat v úplnosti. Některá nakladatelství však posílají výtisky v určitých intervalech, které se jim někdy z různých důvodů neúměrně prodlouží, proto je musíme i opakovaně upomínat, aby povinný výtisk doplnila. Někteří dodavatelé odmítají knihy posílat poštou či sami předat do naší knihovny a očekávají, že si PV nějakým způsobem převezme knihovna. O

existenci nakladatelů, které dosud nemáme v evidenci, se dovídáme jednak z upozornění čtenářů, nebo při účasti na knižních akcích, kde nabízejí svou produkci. Část nakladatelů jsme podchytili díky nabídkové povinnosti, o které již věděli, ale dosud neměli povědomí o povinném výtisku. Z nich část reagovala vstřícně a produkci ihned doplnila.

Za rok 2006 bylo provedeno 285 urgencí telefonicky, elektronickou poštou nebo osobně na knižních akcích. Část urgovaných titulů byla do knihovny zaslána, část byla osobně vyzvednuta na knižních veletrzích a v rámci služebních cest pracovníků akvizice.

Bez odezvy na naše opakované upomínky zůstalo 12 vydavatelů a tyto případy řešíme ve spolupráci s dalšími příjemci celostátního PV (NK ČR, MZK). Jsou to : Fantom Print Ostrava, Baštan Olomouc, Snow Press Vsetín, Orpheus Praha, OREGO Říčany u Prahy, Set Out Praha, Kant Praha, JUPOS Praha, JENA Jeseník, Ekopress Praha, HITBOX Brno a CAMIS Praha.

V rámci olomouckého regionu úzce spolupracujeme s odborem kultury Krajského úřadu Olomouckého kraje. Dvakrát ročně podáváme pravidelné hlášení o upomínání regionálních nakladatelství neperiodické literatury.

I v roce 2006 jsme pokračovali ve srovnávání ISBN s MZK Brno a NK Praha. Tato časově náročná práce má význam, protože zjistíme informace hlavně o existenci příležitostných vydání různých dokumentů, které vydávají spolky, městské a obecní úřady, malé regionální nakladatelství, popřípadě jednotlivci, kteří ne vždy jsou seznámeni se zákonem o PV. Také tímto způsobem lze zjistit jednotlivé chybějící tituly velkých nakladatelství, které ve velkém množství vydané literatury opomenou knihu zaslat. Tuto kontrolu využíváme také při urgenci publikací neochotně dodávajících vydavatelů. Díky prověřce zkvalitňujeme i bibliografické záznamy, protože se ihned opravují chybná ISBN a doplňují nová podle Národní agentury ISBN.

Účast pracovníků akvizice na knižních výstavách a veletrzích:

1. Libri Olomouc – 8.3 – mgr. Sedláčková, ing Ivanovová
2. Svět knihy Praha – 4. 5. - mgr. Sedláčková, ing Ivanovová
3. Podzimní veletrh v Havlíčkově Brodě – 13.10. - mgr. Sedláčková, ing Ivanovová, B. Fňukalová
4. Svět knihy Brno – 10.11. - mgr. Sedláčková, ing Ivanovová, dr. Macháčová

Přírůstky hlavního přírůstkového seznamu (celkem 24 721 knihovních jednotek) měly následující složení:

a) podle způsobu nabytí

♦ povinný výtisk monografií	19 398	78,4 %
♦ povinný výtisk seriálů	3 236	13,1 %
♦ koupě	825	3,6 %
♦ mezinárodní výměna	646	2,6 %
♦ rezervní fondy, dary	535	2,3 %

Nákupem získala knihovna literaturu českou i zahraniční. Pro potřeby studovny a příručních knihoven byla dokupována hlavně encyklopedická a slovníková literatura, dále exempláře žádané naučné literatury podle požadavku čtenářů a prověření četnosti výpůjček. K tomu se především využívá týdenní automatizované hlášení o počtu zamluvených knih.

Mimo to se nakupují i duplikáty u typicky české literatury a u děl, kde se předpokládá velký zájem. Důvodem je důslednější zajištění povinného výtisku a pro uživatele rychlejší přístup k žádanému dokumentu. Tyto exempláře se opatřují oranžovým štítkem a půjčují se výhradně prezenčně do studovny.

Zahraniční literatura byla získávána od firmy Megabooks Praha a pokračovalo se hlavně v nákupech zahraničních děl, která vycházejí kontinuálně jako Contemporary Literary Criticism.

Od 1.1.2006 se zásadně změnilo akviziční zpracování jednotlivých exemplářů. Byl změněn způsob přidělování přírůstkových čísel a signatur, kdy se přestalo tisknout evidenční razítko a signatura. Na rub titulního listu se lepí pouze čárový kód, ten má současně funkci přírůstkového čísla a dává se sem také majetnické razítko, do kterého se wpisuje signatura – tu automaticky přiděluje počítačový systém. Tento způsob velmi urychlil a zkvalitnil pracovní proces v akvizici, protože bylo odstraněno hodně rutinní práce. Díky tomuto zrychlení jsou knihy zpracovávány většinou ihned po příchodu do knihovny a zbytečně se neshromažďují. Má to kladný dopad na spolupráci v systému Cluster, kdy jsme se stali rovnocennými partnery NKP a MZK Brno.

Díky zakoupené tiskárně čárových kódů lze lepit duplicitní kód pod signaturu na vrchní vazbu knihovní jednotky, což zjednodušuje práci u výpůjčního pultu, kdy pracovník nemusí složitě listovat knihou a hledat, kde je nalepen čárový kód.

I v roce 2006 se pokračovalo ve spolupráci s Národní knihovnou ČR (NK) a Moravskou zemskou knihovnou v Brně (MZK) na sdílené katalogizaci a využívání systému ALEPH-Cluster.

Akviziční záznamy jsou vytvářeny on-line přímo v Národní knihovně v bázi NKC Cluster. Do této báze se ukládá zatím jen česká produkce, není zahrnuta zahraniční literatura (ta se dále zpracovává jen v lokální bázi SVK01). Konkrétně se jedná o tyto druhy dokumentů: monografie (i vícesvazkové), kartografické dokumenty, sborníky z konferencí, aktualizace, iterace, pokračující zdroje a nepravá periodika. Mimo Cluster se nadále zpracovávají hudebniny, grafika a pravá periodika a také veškerá zahraniční literatura bez ohledu na druh dokumentu.

Systém ALEPH-Cluster klade zvýšené nároky na pracovníky akvizice, kteří musí rozhodnout, jakým způsobem bude dokument zpracován – zda seriálově nebo monograficky. Stoupá počet tzv. aktualizací, iterací, ročenek a pokračujících děl, které je nutné před vlastním vytvořením akvizičního záznamu nebo připojením v bázi NKC Cluster ověřit na duplikát.

V oddělení došlo k personálním změnám, 1.3.2006 nastoupila do oddělení mgr. Jitka Sládková, která se podílí na vytváření akvizičních záznamů a zatím částečně se věnuje mezinárodní výměně. Od 1.4.2006 odešla do důchodu paní Ludmila Novotná.

Mezinárodní výměna

Mezinárodní výměnu udržovala knihovna v roce 2006 se 45 partnery.

K nejvýznamnějším partnerům VKOL patří již několik roků především státní, univerzitní a zemské knihovny v Německu, Polsku, Holandsku, USA, na Ukrajině a v Rusku. Koncem roku bylo rozesláno 115 dopisů, ve kterých byli osloveni stávající partneři o potvrzení další spolupráce a mimo to se zaslal dopis i dalším potenciálním zájemcům, aby tato spolupráce získala moderní a novou podobu.

Periodika

Vědecká knihovna v Olomouci v roce 2006 odebírala 3 256 titulů časopisů, z toho 229 zahraničních a 3 027 českých. Do skladiště běžných čísel periodik bylo nutno zařadit 53 402 nových čísel. V rámci povinného výtisku začalo docházet 454 nových titulů a zaniklo 118 českých periodik.

Každoročně stoupá počet nových vzniklých titulů periodik a kapacita skladiště na uchovávání běžných čísel již nestačí, proto došlo k rekonstrukci bývalé fotodílny a trezoru, které byly upraveny pro rozšíření skladovacích prostor úseku periodik.

Předplatné zahraničních časopisů na rok 2006 jsme zajistili u ověřených dodavatelů - SWETS Frankfurt / Main, SUWECO Praha, Předplatné tisku Praha, CZ Press Praha atd.

Přehled docházejících titulů:

a) podle způsobu nabytí

♦ povinný výtisk	2 990	91,83 %
♦ nákup	181	5,56 %
♦ výměna	85	2,61 %

b) podle jazyků

♦ čeština	2 809	86,3 %
♦ angličtina	140	4,3 %
♦ němčina	75	2,3 %
♦ slovenština	47	1,5 %
♦ ruština	45	1,4 %
♦ francouzština	10	0,3 %
♦ ostatní jazyky	130	3,9 %

Pro zpracování tabulky je rozhodující jazyk dokumentu, ne místo vydání.

Z důvodů počítačového zpracování periodik v tomto přehledu jsou výsledky částečně zkresleny, protože do bibliografického záznamu o periodikách se uvádí pro úplnost i jazyk resumé a dvojjazyčné časopisy. Tyto záznamy pochopitelně figurují ve statistice vícekrát.

Urgence:

V průběhu roku 2006 bylo urgováno 355 čísel, z toho 58 čísel bylo dodáno a 297 jednotlivých čísel se nepodařilo od nakladatelů získat. K urgencím vydavatelů o nedodaná čísla se využívá kromě automatizovaného upomínání stále telefonické a písemné připomínání.

Cirkulace časopisů:

Cirkulaci VK v Olomouci využívalo pro své uživatele 42 institucí, kterým se půjčovalo 84 titulů zahraničních periodik. Celkem bylo zapůjčeno 2 280 exemplářů, většinou lékařských seriálů. Cirkulace zahraničních časopisů je stále služba placená.

V interní cirkulaci se zaměstnancům půjčuje 26 titulů odborných knihovnických periodik a celkově za rok 2006 měli pracovníci knihovny možnost prostudovat 1025 nových čísel této seriálové literatury.

Zkompletováno bylo 1 457 titulů do 3 558 knihovních jednotek českých a zahraničních periodik.

Na tomto úseku proběhla od 1.8.2006 personální změna, kdy na místo mgr. Ivany Homolkové nastoupila Bc. Hana Vymazalová.

Generální katalog

Od 1.11.2005, kdy byl generální katalog definitivně uzavřen, se řadí nové kopie a připisují další ročníky pouze do dílčího katalogu seriálů. Tato část katalogu bude uzavřena až se ukončí retrokonverze zahraničních periodik, která již probíhá třetí rok.

Katalog zůstává jako celek přístupný zaměstnancům a na povolení i badatelům z řad našich uživatelů.

Hlavní studovna

Od 1.8.2006 byla realizována významná organizační změna, kdy pracoviště „hlavní studovna“ přešlo z oddělení informačních služeb do oddělení doplňování fondů, k úseku časopisů. Statistické ukazatele za pracoviště hlavní studovny vykazuje ve výroční zprávě za období celého roku ještě oddělení informačních služeb.

V době uzavření knihovny proběhla revize příručky a současně její aktualizace. Bylo postupně vyřazeno 636 titulů zastaralé literatury a vřazeno 50 svazků.

Proběhlo několik jednání s ing. arch. Giacintovem o konečné podobě přestavby studovny, která má proběhnout v roce 2007. Do návrhu se zapracovaly i požadavky a připomínky pracovníků studovny.

Do fondu norem bylo zapsáno 1451 nových dokumentů a do fondu patentů přibylo 1801 nových exemplářů.

Během roku se prezenčně zapůjčilo 648 norem a 44 patentů.

2. JMENNÉ ZPRACOVÁNÍ FONDŮ

Nejvýznamnější událostí roku bylo stěhování jmenného a věcného zpracování fondů z budovy v Ostružnické ulici do hlavní budovy v Bezručově ulici. Tím pádem došlo po několika letech roztržení linky zpracování k jejímu opětovnému sjednocení, což se kladně projevilo především ve zrychlení při zpracování fondů, ale také v lepší a užší spolupráci s úsekem akvizice.

Pokračovalo se ve sdílené katalogizaci, jak bylo dohodnuto od 1.6.2005. Zástupci NK, MZK a VKOL se tehdy dohodli na společném postupu, pravidlech a využití systému ALEPH-Cluster.

ALEPH-Cluster funguje na základě vytvoření vazby mezi centrální a lokální bází prostřednictvím shodného identifikačního čísla v poli 001. Při každém uložení záznamu v centrální bázi je automaticky upraven záznam v lokální bázi – změny se replikují.

Záznamy jsou vytvářeny on-line přímo v Národní knihovně v bázi NKC Cluster. Do této báze se ukládá zatím jen česká produkce, není zahrnuta zahraniční literatura (ta se dále zpracovává jen v lokální bázi SVK01). Konkrétně se jedná o tyto druhy dokumentů:

- Monografie (i vícesvazkové)
- Kartografické dokumenty
- Sborníky z konferencí
- Aktualizace, iterace
- Pokračující zdroje, nepravá periodika

Mimo Cluster se nadále zpracovávají hudebniny, grafika a pravá periodika a jak už bylo zmíněno, také veškerá zahraniční literatura bez ohledu na druh dokumentu.

Sdílená katalogizace přináší jednotnost a vyšší kvalitu. Kladem je i to, že při změnách a opravách záznamů se tyto změny automaticky přenesou do lokálníchází bez zásahu lidské ruky.

V rámci elektronické konference ke Clusteru se prodiskutovávají důležité problémy týkající se katalogizace. Jednotlivé problémy týkající se zpracování jsou řešeny především e-mailovou poštou.

Katalogizátoři pracují podle metodiky práce Národní knihovny ČR. Dodržují standardy jmenného popisu podle pravidel AACR2R. Navíc průběžně sledují elektronickou konferenci KATPOL, Dotazy ke katalogizaci a rubriku Katalogizační politika na www stránkách Národní knihovny.

Sledovaným údajem v rámci zpracování fondů (i ve sdílené katalogizaci) je průměrná doba zpracování. Tuto dobu neovlivňují další výtisky, protože se do průměrné doby zpracování nezapočítávají. Příznivý vliv na průměrnou dobu zpracování však mají dokumenty, které jsou v okamžiku akvizičního zpracování už v NK zrevidovány jmenně i věcně – takové dokumenty neprocházejí linkou a odevzdávají se přímo do ochrany fondů – toto je zásluha oddělení akvizice.

V červnu a částečně i v červenci bylo jmenné zpracování ovlivněno už zmíněným stěhováním z Ostružnické na Bezručovu. V lince zpracování se kvůli zdržení se stěhováním vyskytovalo zvýšené množství knih.

V září se však už kladně projevilo sestěhování do jedné budovy, snížení zásob knih ve zpracování a zlepšení průměrné doby zpracování.

Dne 12.10.2006 se uskutečnila společná pracovní schůzka jmenných katalogizátorů z NK, MZK a VKOL. Probíraly se sborníky z konferencí, vícesvazková díla a další konkrétní problémy v katalogizaci včetně názorných příkladů. Toto setkání bylo velmi užitečné a prospěšné pro další spolupráci ve sdílené katalogizaci.

V listopadu L. Machačová navštívila MZK a knižní veletrh v Brně. V závěru měsíce se zúčastnila také Semináře k nové Koncepci rozvoje Souborného katalogu ČR do konce roku 2010 v Zrcadlové kapli Národní knihovny ČR v Praze.

V prosinci L. Machačová se společně s pracovníci akvizice B. Fňukalovou a J. Sládkovou zúčastnila pracovní schůzky týkající se zpracování grafiky a unifikovaných názvů. Tato schůzka se konala v Národní knihovně v Praze a účastnila se také jedna pracovnice z MZK v Brně.

L. Machačová společně s L. Kláskem a B. Sedláčkovou navštívili MZK v Brně. Předmětem zájmu byly především služby čtenářům, studovny, ale i sdílená katalogizace (v programu byla také návštěva linky zpracování).

Soubory autorit

Do báze národních autorit bylo v roce 2006 uloženo 2 544 nových autorit, a to personálních i korporativních.

Autoritní záznamy byly většinou vytvářeny před tvorbou bibliografických záznamů, což má také kladný vliv na průměrnou dobu zpracování. Pro jejich tvorbu byly využity zpracovávané knihy, ale i elektronické zdroje, biografické a bibliografické příručky, encyklopedie a odborné slovníky.

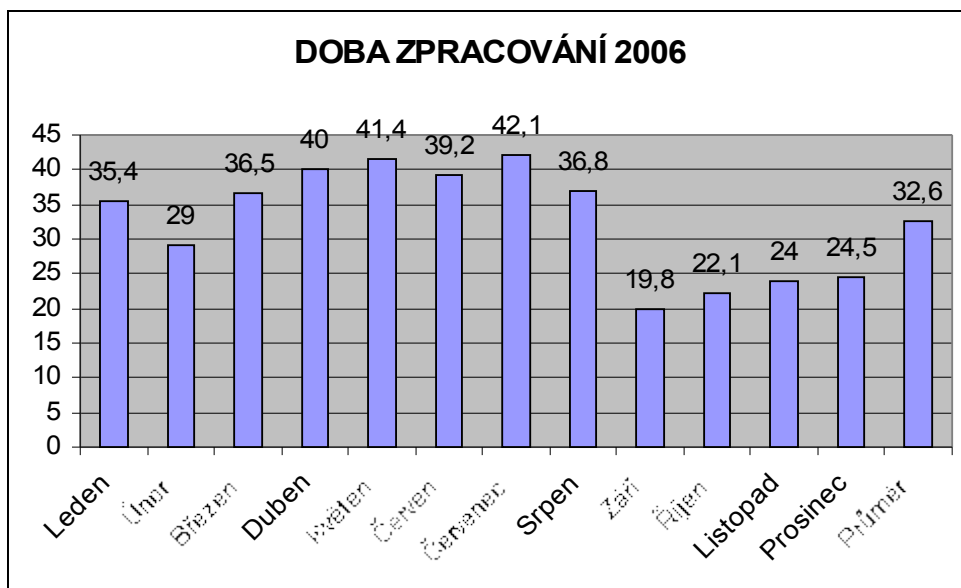
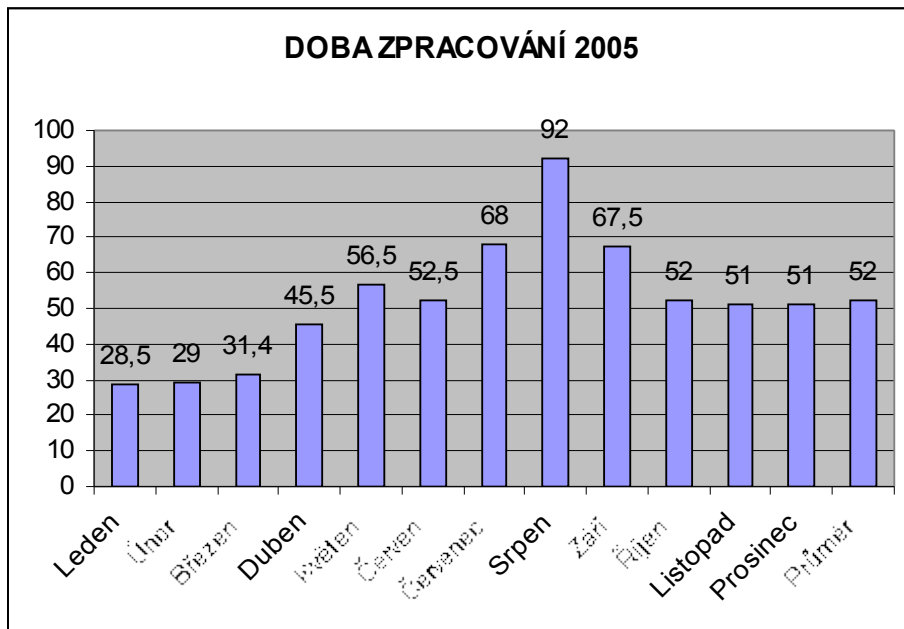
V rámci projektu VISK 9 probíhaly revize přístupových rejstříků, dále pak harmonizace s národními autoritními záznamy a následné propojení bibliografických záznamů v bázi SVK01 s autoritními.

Plnění plánu

Plán za rok 2006 byl díky úsilí všech pracovníků splněn a výrazně překročen. Všichni si tedy zaslouží pochvalu. Díky také patří oddělení akvizice za dobrou spolupráci.

	2005	2006
Plán: 16.000		
Skutečný stav:	17 830	18 295
Překročeno o:	1 830	2 295

Průměrná doba zpracování za celý rok 2005 činila 52 dnů, v roce 2006 došlo k výraznému zlepšení a doba zpracování byla 32,6.

3. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ FONDŮ

Tento rok byl první, kdy se celoročně zpracovávala většina literatury v Clusteru. To znamenalo na jedné straně větší tlak na jednotu a kvalitu záznamů, systematickou kontrolu našich záznamů ze strany Národní knihovny (NKP) a v důsledku toho neustálé konzultace pracovních postupů (převážně e-mailem), aby vyhovovaly všem zúčastněným knihovnám. Rozdíly mezi staršími a novými zpracovatelskými postupy měly zvláště kritické dopady na katalogy Moravské zemské knihovny (MZK), která čtenářům běžně nabízí věcné rejstříky a má rozsáhlý volný výběr řazený podle MDT. Toto zatím není praxe VKOL ani NKP, ale vzhledem k tomu, že obě knihovny ve výhledu s velkým volným výběrem počítají, ukázaly se odborné zkušenosti MZK jako velice prospěšné.

Na přelomu června a července se oddělení stěhovalo z Ostružnické ulice na Bezručovu, na jedno poschodí s akvizicí a jmennou katalogizací. Po deseti letech byla roztržená linka zpracování opět sjednocena, což se v dalších měsících projevilo velmi pozitivně na době zpracování, ale i na spolupráci zpracovatelských oddělení s akvizicí.

Na podzim se po desetileté přestávce znovu přistoupilo na věcné zpracování časopisů, které dosud nebyly do oddělení dopravovány (dopravou na Ostružnickou ulici by byly snadno poškozovány). Dosavadní náhradní způsob věcného zpracování časopisů v oddělení akvizice byl tím opět dán na příslušnou úroveň.

Od 15. ledna do oddělení nastoupila za Helenu Suchánkovou nová pracovnice Mgr. Hana Šedajová.

Plánovaný počet systematického zpracování knih (15 300) byl překročen o 1 602 svazků. Výsledné číslo 16 902 představuje značný objem práce, zvláště vezmeme-li v úvahu stěhování oddělení. Podíl nových záznamů v Clusteru a záznamů nějak významně v Clusteru upravovaných proti předchozímu záznamu (vytvořenému v MZK nebo NKP) se v průměru pohyboval kolem 36 procent, což odpovídá předpokládané jedné třetině. Doba zpracování se proti předchozím letům výrazně zkrátila, takže rok 2006 lze hodnotit jako velmi úspěšný.

Věcně bylo zpracováno knihovních jednotek:

Systematicky	16 902
Předmětově	13 993
Z toho pokračovacích děl	1 653
beletrie	2 888
hudebnin	343
dizertací	82

V souvislosti s věcným zpracováním bylo vytvořeno nebo navrženo 564 nových autoritních podob předmětových hesel.

V oddělení kromě věcného zpracování probíhaly ještě další činnosti: Marcela Mátlová zajistila školení a rekvalifikační kurz knihovníků Olomouckého kraje, respektive jeho část na téma věcný popis, práce s autoritami a tvorba autorit. Vedoucí PhDr. Helena Veličková působila od 1.1.2006 jako vedoucí redaktorka časopisu KROK - Knihovnická revue Olomouckého kraje. Rovněž organizovala přednášky k 440. výročí Vědecké knihovny v Olomouci (19.5. P. M. Herold, 3.10. Bohumil Vurm, 5.10. Františka Vrbenská). Ve dnech 14.-16.3. se zúčastnila knihovnického zájezdu do Německa (lipský veletrh, knihovny v Lipsku, Drážďanech a Chemnitzu). PhDr. Veličková i M. Mátlová se v průběhu roku účastnily pracovních schůzek s kolegy z Národní knihovny a Moravské zemské knihovny, kde se projednávaly racionálnější způsoby zpracování a jednotné postupy věcného zpracování (H. Veličková) a pravidla tvorby jmenných autorit (M. Mátlová).

4. SPRÁVA FONDŮ A HISTORICKÉ FONDY

Stav fondu a knihovní sklady

V roce 2006 bylo nejzásadnější akcí z pohledu ukládání knihovního fondu stěhování několika tisíc svazků nejvýznamnější části historického fondu ze starého trezoru v hlavní budově do klimatizovaných prostor v nové budově (viz dále). Do nového depozitáře byly přestěhovány také velkoformátové dokumenty dosud nevhodně uložené ve sklepě a na půdě hlavní budovy. Jde o sbírky menšího rozsahu, masivní pohyb srovnatelný se stěhováním vázaných novin v roce 2005 nenastal. Absence větších přesunů ve fondu však neznamená, že je v oblasti fondů a depozitářů situace optimální.

VKOL využívá k uchovávání fondu depozitáře rozmístěné po celém městě. Největší část sbírek je uložena v šesti depozitářích ve vlastnictví knihovny, respektive Olomouckého kraje, rozsah fondu a jeho soustavné rozšiřování je však takové, že tyto prostory nestačí a knihovna je nucena využívat pronajatých prostor v areálu firmy GRIOS. VKOL zde platí komerční nájem, který v ročním součtu dosahuje téměř sedmimístných čísel.

VKOL každoročně řeší problém s ukládáním stále se rozrůstajícího fondu. Naprostá většina běžného přírůstku novinek je ukládána na signaturové řady, které by měly být v co možná nejkratší době k dispozici čtenářům, proto musí být uchovávány v hlavní budově či její bezprostřední blízkosti (tzv. červený kostel). Strategie by měla být taková, že starší fond se z těchto depozitářů průběžně stěhuje do externích skladů a do uvolněných regálů se umísťuje právě nový přírůstek.

V současné době je však kapacita všech externích skladů až na nepatrné výjimky prakticky vyčerpána a jediná prostorová rezerva, kterou nyní VKOL disponuje, je ve sklepě hlavní budovy. Jde o místnosti vyklizené po odstěhování novin do nové budovy (Bezručova 3). Po zakoupení potřebné regálové techniky by zde mělo být k dispozici přibližně 1620 běžných metrů a novinky budou deponovány do těchto prostor.

Sklep hlavní budovy však v žádném případě nemůže být dlouhodobým řešením tíživé prostorové situace VKOL. Prázdné místnosti musí pokrýt potřebu místa u nejexponovanějších signatur, navíc sem musí být přesunuty některé další menší fondy. V konečném důsledku tak lze předpokládat, že i tato část depozitáře bude do tří let zaplněna a knihovna se ocitne v situaci, kdy nebude kam dál ukládat fond.

Vedle uskladnění nově došlých signatur představuje z hlediska depozitářů značný problém také nutnost ukládat nové svazky periodik. Do fondu se neustále vřazují nové ročníky časopisů a novin, což zejména u novinových titulů představuje desítky až stovky metrů místa na regálech. Tento nápor nesou především signatury formátu III, umístěné v depozitáři Holická, v hlavní budově a kostele. Vzhledem k tomu, že kapacita těchto skladů je těsně před naplněním, bude nutno v nejbližší době nalézt řešení, které zajistí prostor pro ukládání vázaných novin v horizontu alespoň několika desítek let.

Současná VKOL disponuje 44 588 běžnými metry regálů. Z toho 32 442 je v depozitářích ve vlastnictví knihovny, 12 146 je v nájmu. Přírůstek knihovny vyžaduje každoročně zajistit místo pro nových 600-700 b. m. regálové techniky. Současná prostorová rezerva nepřesahuje horizont tří let, a to jen v případě nového přírůstku knih a časopisů. V případě vřazování nových ročníků ke starším signaturám je už teď na mnoha místech situace natolik napjatá, že v roce 2007 bude nutno přijmout opatření, aby bylo vůbec možné fond dále uchovávat. Problém trvalého rozšiřování fondu je přitom takového charakteru (postupný nárůst na mnoha místech současně), že pronájem další místnosti na GRIOSu představuje nouzové řešení.

Není-li v možnostech olomouckého regionu ani při využití evropských fondů vyřešit situaci komplexně výstavbou nové centrální budovy knihovny s tolik potřebnými skladovými prostory (viz Národní knihovna ČR v Praze, Krajská vědecká knihovna v Liberci, Státní technická knihovna v Praze, Krajská knihovna Vysočiny v Havlíčkově Brodě, Moravská zemská knihovna v Brně, Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě, Studijní a vědecká

knihovna v Hradci Králové aj.), pak se nabízí alespoň cesta vybudování dostatečně velkého depozitáře, ve kterém bude prostor k novému sestavení a uspořádání fondu.

Zajištění centrálního depozitáře by pomohlo vyřešit také další problémy spojené s uchováváním knihovního fondu. Ze sedmi depozitářů VKOL jsou jen dva vybavené elektronickou požární signalizací a pouze jeden je opatřen klimatizací. Jen depozitář v nové budově tak splňuje klimatické podmínky potřebné pro dlouhodobé uchování knižních sbírek. Jinde jsou teploty příliš vysoké či nízké (v některých skladech teplota v průběhu roku klesá pod bod mrazu) a především se v nich nedaří udržet na přijatelných hodnotách relativní vlhkost. Vysoká vlhkost přitom hrozí rozšířením plísní, což by pro fondy mohlo mít fatální důsledky.

Ochranné reformátování

Ochranné reformátování pokračovalo především díky finanční podpoře z programu VISK, podařilo se tak rozšířit počet digitalizovaných dokumentů tzv. digitální knihovně historických fondů VKOL o celkem 14 nových či uživatelsky kvalitnějších položek.

Devět exemplářů bylo digitalizováno díky programu VISK 6 (jednalo se o 8 rukopisů a 1 starý tisk, dokumenty z 11.-16. století). Dále byl digitalizován nejstarší dochovaný svazkový katalog olomoucké knihovny z roku 1704, který přechovává Moravský zemský archiv v Brně. Digitalizace se dočkal i portolánový atlas Jaume Olivese z roku 1563. Zároveň došlo k nové digitalizaci dvou rukopisných portolánových map z roku 1624, jejichž předešlé digitální zpracování bylo v horší kvalitě.

Prostřednictvím semináře digitalizace historických dokumentů, pořádaného v rámci grantového projektu *Inovace formy a obsahu výuky* (UPOL), se podařilo digitalizovat vybrané důležité prvky u některých titulů. Pro digitalizaci byly vybrány tematicky, obsahově a zejména obrazově zajímavé tisky nejrozličnějších formátů a rozličné provenience, ve kterých lze najít množství dřevorezů a mědirytin, výpravné titulní listy a nejrozličnější ozdoby v textu, např. iniciály, vlysy, signety, viněty aj. Prozatím byly vybrány k digitalizaci pouze části z těchto tisků: II 32.078 Zrcadlo slavného Markrabství Moravského (1593), III 32.297 Štambuch Slezský (1609) (B. Paprocký z Hlohol), III 32.049 Mattioliho Herbář (1596), 601.103 J.A. Komenský: Orbis sensualium pictus, 48.704 Jean d'Arras-Melusine (prvotisk 1477), 193.523 Kryštof Harant z Polžic a Bezdržic: Der Christliche Ulysses (1678), II 16.511 Georg Bartich: Augendienst (1583), 36.077 B. Balbín: Vita venerabilis Arnesti, 602.387 Kalender im Türkenkriege (1790), 602.386 Militärische Kalender (1798).

Pokročila také digitalizace mikrofilmů mimořádně žádaného a rozpadem papíru ohroženého titulu *Našinec*. Díky prostředkům z programu VISK 7 bylo v uplynulém roce digitalizováno 25 837 stran ročníků 1870-1919. V rámci stejného projektu byly vytvořeny archivní negativní kopie k periodikám *Litovelské noviny* (1891-1902), *Stráž Severní Moravy* (1914-1920), *Prostějovský rozhled* (1914-1920), *Litovelský kraj* (1914-1920), *Litovelský kraj – týdeník* (1924-1945), celkem bylo tímto způsobem reformátováno 23 621 stran.

Ochranné reformátování by v příštích letech mohlo výrazně posunout vpřed plánovaný projekt DIGIMON. Jeho jádrem je vybudování mikrofilmovacího centra ve VKOL, kde by v příštích třech letech mělo být zpracováno asi 600 000 stran novinových fondů ohrožených degradací kyselého papíru. Projekt počítá také s následnou digitalizací mikrofilmů (výběrově - asi 50 tis. digitálních stran), odtud název (DIGItalizace MORavských Novin). Rozpočet projektu (11,9 miliónu korun) počítá s nákupem jedné kamery, přijetím 2 nových zaměstnanců a nákupem dalšího vybavení (čtečky mikrofilmů, počítače aj.). Projektová žádost byla podána na podzim 2006, v případě schválení a přidělení finančních prostředků by projekt měl běžet od ledna 2008 do ledna 2011, pracoviště by však mělo fungovat i po tomto datu.

Knihařská dílna

VKOL v roce 2006 využila služeb tří knihařských pracovišť. Především vlastní knihařské dílny, kde jsou zpracovávány dokumenty složitější na vazbu (noviny, časopisy, výroba a vlepování kapes na přílohou CD), vzhledem k vysokému přírůstku však bylo potřeba rozšířit spektrum dodavatelských firem o knihařství J. Masničáka v Olomouci. Tato dílna spolu se zavedeným pracovištěm paní Dvořákové v Laškově vyrobila během roku 11 923 vazeb, knihárna VKOL dodala 8091 vazeb a 615 jich převázala.

Restaurátorská dílna

Pracovnice restaurátorské a konzervátorské dílny pracovala v průběhu celého roku 2006 převážně na dezinfekci a opravě novin napadených a poškozených plísní. V průběhu roku zpracovala 132 takto postižených svazků, a to přesto, že provoz pracoviště byl omezen několikaměsíční pracovní neschopností.

Revize fondu

Revize fondu v roce 2006 zrevidovala 123 077 svazků, což představuje 6,43 % celkového objemu fondu. V tomto čísle je zahrnuta také revize podsbírek zapsaných v Centrální evidenci sbírek (středověké rukopisy, knihovna pánů z Vrba, dantovská sbírka a barokní kresby), která probíhá každoročně. Byla provedena také druhá revize ztrát z roku 2004 (celkem 1 411 svazků, nalezeno bylo 68) a superrevize ztrát z roku 2003 (605 svazků, nalezeno 0).

Revize úspěšně vykonávala také jiné činnosti než vlastní revizi fondu, jako je doplňování nekompletních záznamů, vyřizování náhrad, dohledávání nevyřízených čtenářských požadavků nebo zejména správu místního katalogu.

V dubnu 2006 byl úsek revize fondu personálně posílen a rozšířen o agendu odpisů fondu. Během roku byl sestaven odpisový seznam a k odpisu bylo připraveno 2470 svazků.

Zpětné řazení a expedice knih z pobočných skladů

Celkový roční výkon ve zpětném řazení knih byl po mírném snížení v roce 2005 znovu mimořádně vysoký. Celkem bylo do fondu vřazeno 287 584 svazků, což je více než v kterémkoliv z minulých roků. Nárůst byl citelný především u zpětného řazení nového fondu v hlavním skladu, kde je rozdíl oproti roku 2005 více než 13 000. Proto je velmi pozitivní, že se během roku podařilo zvýšit počet pracovníků, kteří tento objem musí denně zvládnout. Práce jednoho pracovníka je nyní rozložena mezi tři kratší úvazky. Pro ilustraci lze uvést, že v roce 1996, kdy byly ve fondu provedeny přesuny, po kterých pracovala v hlavní budově právě jedna pracovnice, činil výkon zpětného řazení v tomto depozitáři 86 493 svazků, v roce 2006 to bylo už 196 757.

Úsek historických fondů

Služby

V průběhu roku 2006 navštívilo studovnu HF celkem 787 badatelů a proběhlo zde 37 exkurzí. Bylo vyřízeno 1551 počítačových žádanek a 809 přímých žádostí o prezenční zápůjčku z příruční knihovny HF. Z digitální knihovny map a digitální knihovny rukopisů bylo badatelům prodáno celkem 26 digitalizovaných dokumentů (z toho 15 map) na 19 nosičích CD-ROM.

V souvislosti s rozvojem a šířením moderní elektroniky se stále častěji, dnes už prakticky denně, objevují požadavky uživatelů knihovny na digitální kopie historických fondů. VKOL bohužel nedisponuje příslušnou technikou a jediná možnost, jak vyhovět požadavkům je, povolit badatelům fotografovat historické fondy jejich vlastními přístroji. Různorodost přístrojů, světelných a jiných podmínek bohužel prakticky znemožňuje další využití fotografií získaných od návštěvníků. Nákup odpovídajícího zařízení (knižní skener) by jednak vyšel vstříc požadavkům čtenářů (předpokládáme stejný vývoj v oblasti fondů novodobých) a

rovněž by umožnil využít fotografie pro modernizaci a zkvalitnění elektronického katalogu. Pořízení knižního skeneru a jeho oficiální zavedení jako placené služby badatelům s možností pořízení digitální nebo papírové kopie se pro VKOL stává jednou z podmínek zachování vysokého standardu služeb a elektronického katalogu.

Granty a projekty

V souhrnu bylo podáno 7 projektových žádostí o poskytnutí finančních prostředků:

- VISK 5 Pokračování retrokonverze bohemikálních monografií (hlavní řešitel Mgr. Korhoň)
- VISK 6 Digitalizace středověkých rukopisů VKOL (hlavní řešitel Bc. Krušínský)
- GAČR Zpracování soupisu prvotisků Vědecké knihovny v Olomouci (hlavní řešitel Bc. Krušínský)
- GAČR Německé obyvatelstvo tzv. východních Sudet v letech 1933 – 1945 (hlavní řešitel Mgr. Glonek)
- Knihovna 21. století Restaurování historického fondu (hlavní řešitel Bc. Krušínský)
- ISO Restaurování Opatovického misálu (hlavní řešitel Bc. Krušínský)
- FM/EHP Norsko - DIGIMON Mikrofilmování novin (hlavní řešitel Mgr. Novotný)

Z výše uvedených projektů se dostalo finanční podpory třem žádostem (VISK 5, VISK 6, Knihovna 21. století), čímž byla pro VKOL získána dohromady částka 420 000,- Kč.

Ze dvou projektů podaných u GAČR nebyl bohužel komisí akceptován ani jeden, a to i přes kladné posudky a doporučení příslušných oponentů k financování.

Zbývající projekty ISO a FM/EHP Norsko stále čekají na své vyhodnocení.

Kromě toho se VKOL prostřednictvím oddělení HF (hlavní koordinátor Mgr. Kunčíková) zapojila do grantového projektu UP v Olomouci s názvem *Inovace formy a obsahu výuky studia historie v bakalářském a magisterském stupni VŠ vzdělání*, který je financován z Evropských strukturálních fondů EU a Ministerstvem školství (podrobněji dále).

Konference aj.

Úsek HF ve spolupráci s oddělením EKAP znovu zajistil organizaci již tradiční listopadové odborné konference věnované problematice historických a vzácných knižních fondů. 15. ročníku této mezinárodní akce se zúčastnilo 81 osob z řad odborné i laické veřejnosti, přičemž zaznělo celkem 22 příspěvků. Tři z nich přednesli pracovníci VKOL.

Vedle toho se pracovníci HF během roku pasivně i aktivně zúčastnili několika dalších odborných konferencí a seminářů. V první řadě je nutno zmínit velice pozitivně hodnocenou účast na mezinárodní konferenci mladých vědeckých pracovníků o československých dějinách 20. století, kterou pořádala Univerzita v Hradci Králové.

Zápůjčky a výstavy

Kromě drobných výstav uskutečněných v prostorách knihovny, které prezentovaly vybraná díla z historického fondu VKOL pro čtenářskou veřejnost, poskytla VKOL zápůjčky vzácných děl na následující akce:

- Muzeu umění v Olomouci byla zapůjčena bible Arnošta z Pardubic u příležitosti výstavy *Du bon du coeur: Poklady francouzského středověkého umění v českých a moravských sbírkách*.
- Kurpfälzisches Museum v Heidelbergu bylo zapůjčeno šest svazků *Allgemeine europäische Journal* na výstavu *Theater um Mozart*.
- Národní galerii v Praze byly zapůjčeny dva staré tisky (Žalkovského Tortura) na výstavu *Slezsko - perla v České koruně*.

Kromě toho probíhaly přípravy k zapůjčení kulturní památky – Graduálu louckého Správně Pražského hradu v rámci připravované výstavy *Báseň a král. Bohuslav Hasištejnský v zrcadle jagellonské doby*. Zápůjčku této kulturní památky schválila Rada Olomouckého kraje.

Katalogizace

Vzhledem k tomu, že Národní knihovna ČR od počátku roku 2006 rozhodla o komplexním přístupu ke zpracování historických knižních fondů, dotklo se to i "Pracovní skupiny pro staré tisky 16.-18. století a první poloviny 19. století". Činnost této pracovní skupiny byla v dosavadním personálním složení ukončena a nahrazena "Pracovní skupinou pro katalogizaci historických fondů", která má širší pole působnosti, avšak pracuje v jiném personálním složení, pod předsednictvím dr. Kamila Boldana.

Zástupce VKOL v dosavadní pracovní skupině, Rostislav Krušinský, byl přizván do skupiny nově vznikající. Ta se vzhledem ke zvýšenému přísunu financí na digitalizaci soustředí na výběr tisků určených k digitalizaci a uzpůsobení formátu XML pro katalogizaci tisků 15. -18. st. V souvislosti se zaměřením skupiny byl také pozměněn její název na *Pracovní skupina pro katalogizaci a digitální zpřístupňování historických fondů*. V nové skupině jsou zástupci VKOL, MZK, KNM, NKP a knihovny Strahovského kláštera – celkem 8 členů.

Spolu s transformací pracovní skupiny rovněž zanikly některé její důležité funkce. Především touto transformací v ČR přestala existovat jakákoli metodická pomoc pro knihovny začínající s katalogizací historických fondů ve formátu MARC21. Rovněž byla přerušena snaha o postupné sjednocování katalogizační praxe. V souvislosti s tím byla po setkání zástupců VKOL a MZK iniciována schůzka sekce pro historické fondy při SDRUK ČR. Jejím cílem bylo zmapování současného stavu a potřeb knihoven v oblasti katalogizace starých tisků. Výsledkem jednání sekce pro historické fondy při SDRUK ČR bylo navázání na původní skupinu pro historické fondy a její obnovení při SDRUK ČR (<http://www.sdruk.cz/hf>). Vedení této skupiny se ujali pracovníci VKOL.

Během roku 2006 pokračovalo také zpřístupňování rozsáhlého fondu bohemikálních monografií z let 1801-1900 ve fondu Vědecké knihovny v Olomouci prostřednictvím vytvářených strukturovaných bibliografických záznamů k těmto dokumentům. Jedná se o pokračování projektu z roku 2005. Z projektu retrokonverze bohemikálních monografií 19. století bylo ke konci roku 2006 hotovo přibližně 12 500 záznamů, což představuje zhruba 2/3 z celkového odhadovaného počtu záznamů. Podle původních propočtů a odhadů mělo celý fond obnášet přibližně 12 500-13 500 záznamů, po dvou letech práce na retrokonverzi je však zjevné, že celkový počet bohemikálních monografií ve fondu VKOL je podstatně vyšší a mohl by obnášet přibližně 18 000-19 000 záznamů. Tohoto počtu by mělo být dosaženo během roku 2007.

Restaurování

Fakulta restaurování Univerzity Pardubice (dříve IRKT) předala začátkem roku 2006 VKOL 8 starých tisků, které se v roce 2005 podrobily restaurátorským zásahům. Ještě v průběhu roku 2006 bylo restaurováno dalších 6 exemplářů. K těmto tiskům byl nově přiložen i výpis z restaurátorské dokumentace. Restaurování bylo z 50% hrazeno získaným grantem z programu Knihovna 21. století. Knihy byly vzorně opraveny, pro každou byla zhotovena ochranná krabice z lepenky s alkalickou rezervou, pouzdro na fragmenty a podrobná restaurátorská zpráva. Tisky i příslušné restaurátorské zprávy byly uloženy ve studovně HF. Obdobná žádost o dotaci na restaurování bude podána i v roce 2007, kdy se počítá s restaurováním 10 starých tisků.

V rámci restaurování fondu VKOL byla podána žádost (program ISO) o grant na restaurování iluminovaného rukopisu M III 106 alias Misálu opatovického z 2. poloviny 14. století. Tato významná kulturní památka je ve velmi neuspokojivém stavu.

Fond

Podstatnou změnu prodělalo uspořádání fondu vlivem kompletního přestěhování tzv. starého trezoru do nové budovy. Stěhování probíhalo průběžně ovšem hlavní část této náročné akce se uskutečnila v letních měsících (červenec-srpen), přičemž jí předcházelo bedlivé sledování funkčnosti klimatizace a jejího optimálního nastavení (vlhkost-teplota). V závěru byl za asistence policie přestěhován tzv. malý trezor a v něm uložené kulturní památky spravované VKOL.

Následně proběhla revize trezoru. Dokumenty byly v novém trezoru postupně mechanicky očištěny a nově seřazeny. Zasloužené pozornosti se po mnoha letech dostalo i pozůstalostem, které byly před opětovným uložením v novém trezoru očištěny, roztrženy a sepsány.

Stěhování se dočkaly i mapy větších formátů, které byly přemístěny z nevyhovujících prostor ve staré budově (půda, sklep) do nových úložných prostor, kam byly uloženy i mapy digitalizované v rámci projektu VISK. Před uložením pracovníci HF mapy očistili a roztržili dle signatur tak, aby byly opět připraveny k půjčování.

Do studovny HF jsou nadále soustřeďována vzácná a cenná kartografická díla doposud rozptýlená ve skladech. Podnětem je zejména jejich větší ochrana před zcizením, jelikož jejich aukční ceny se v zahraničí pohybují ve statisícových až milionových položkách. Při těchto přesunech bylo nově objeveno hned několik významných a vzácných děl (viz např. 4 prvotisky doposud evidované jako staré tisky 16. století aj.). Všechny exempláře byly po revizi a rozšíření záznamů zařazeny do příruční knihovny HF nebo uloženy přímo v trezoru. Nejvýznamnějším objevem byl dosud zapomenutý portolánový atlas M II 33 z roku 1563, jehož autorem je Jaume Olives. Do dnešních dnů se od tohoto autora po celém světě prokazatelně dochovalo pouze šest nautických atlasů a to včetně olomouckého exempláře.

Také z archivu knihovny na Ostružnické bylo do studovny HF převezeno celkem 7 beden písemností, včetně 3 knih. Jedná se zejména o soupisy klášterních knihoven rušených moravských klášterů z konce 18. století, které sepsal z pověření moravského gubernia olomoucký knihovník Hanke. Dále jde o materiály týkající se mimo jiné nejstarších dějin olomoucké knihovny a ostatní spisy, které budou po roztržení uloženy v nových ochranných krabicích v trezoru.

Statistika knihařských prací			
Měsíc	Dílna VKOL	Převazby	Dílna Laškov
Leden	645	90	502
Únor	667	30	1 600
Březen	883	27	801
Duben	685	66	1 093
Květen	764	15	901
Červen	847	40	1 751
Červenec	682	45	550
Srpen	238	54	812
Září	780	65	1 552
Říjen	781	15	910
Listopad	703	53	901
Prosinec	416	115	550
Celkem	8 091	615	11 923

Statistika revizních prací				
Měsíc	MK nové	MK opravené	revize	počet svazků
Leden	1 311	348		0
Únor	1 564	305	76.001-79.000	10 370
Březen	1 602	401	79.001-85.000	18 346
Duben	2 253	527	85.001-87.000	5 168
Květen	2 439	452	87.001-92.000	18 297
Červen	2 125	525	podsbírky v CES, 92.001-97.000	9 554
Červenec	0	137		0
Srpen	4 100	310	podsbírky v CES, 180.001-188.000	13 327
Září	2 408	475	188.001-196.000	12 784
Říjen	1 553	393	196.001-200.000, 97.001-100.000	16 337
Listopad	767	403	100.001-105.000	13 408
Prosinec	0	110	druhá revize 2004, superrevize 2003, 105.001-108.000	5 486
Celkem	20 122	4 386		123 077

Statistika zpětného řazení a expedice					
	Zpětné řazení			Žádanky z externích skladů	
Měsíc	hl. sklad	ext. sklady + kostel	celkem	celkem	kladně vyřízených
Leden	18 103	8 017	26 120	3 711	3 483
Únor	17 947	7 918	25 865	4 609	4 368
Březen	23 318	9 279	32 597	5 030	4 783
Duben	11 860	8 100	19 960	3 811	3 674
Květen	19 445	8 418	27 863	3 464	3 255
Červen	20 218	7 732	27 950	2 997	2 844
Červenec	12 011	6 018	18 029	3 071	2 935
Srpen	2 890	2 167	5 057	193	178
Září	16 250	7 432	23 682	3 694	3 513
Říjen	18 150	8 689	26 839	5 012	4 724
Listopad	18 706	9 544	28 250	5 086	4 800
Prosinec	17 859	7 513	25 372	3 191	3 040
Celkem	196 757	90 827	287 584	43 869	41 597

B. SLUŽBY UŽIVATELŮM KNIHOVNY

1. PŮJČOVNÍ SLUŽBY

Půjčovní služby knihovny v roce 2006 fungovaly naprosto rutinně bez zásadnějších výkyvů nebo problémů. Změnou především pro samotné výpůjční služby a studovny byl přechod na novou verzi elektronického knihovního systému ALEPH, a to okamžitě v lednu 2006 po krátkém zaučení v prosinci 2005. I když přechod na novou verzi s sebou přinášel ze začátku nejružnější drobné problémy, v současnosti je stabilně nová verze zavedena a pracovníky oddělení přijata jako zkvalitnění jejich práce i lepší obslužnosti uživatelů knihovny. Kromě dalšího uzavření knihovny přes prázdninové období kvůli stavebním pracem (podobně jako v roce 2005) oddělení Půjčovní služby poskytovalo služby dle běžných pravidel v rutinním provozu, v obvyklých lhůtách, s dostatečným personálním obsazením. Překážkou nebylo ani částečně přechodné stěhování výpůjčního pultu do jiného patra knihovny kvůli výměně oken v březnu a s tím související uzavření některých skladů dokumentů, i když to vše mělo velký vliv na celkové pohodlí čtenářů.

ZÁKLADNÍ PROVOZNÍ ÚDAJE oddělení Půjčovní služby v roce 2006 :

♦ Běžná otevírací doba knihovny	tj.	pondělí - pátek	8.30 – 19.00 hod.
		sobota	9.00 - 13.00 hod.
♦ Omezení provozu	- 1.7. – 31.7. (prázdninový provoz)		
	- 27.12. – 29.12. (mezivánoční provoz)		
	tj. pondělí + středa		11.30 – 19.00 hod.
	úterý + čtvrtek + pátek		8.30 – 15.15 hod.
	sobota		zavřeno
♦ Úplné uzavření provozu	- oficiální kalendářní svátky		
	- 3. + 4.3., 25.3.		
	(přesuny výpůjčního pultu při výměně oken)		
	- 1.8. – 31.8. (mimořádné stavební práce)		
♦ Elektronický knihovní systém	-	Aleph 500 verze 16.2.	
♦ Možnost objednávání přes PC (tzv. OPAC) v knihovně i mimo ni (přes www)			ano
♦ Možnost objednávání přes klasickou papírovou žádanku			ano
♦ Provozy knihovny organizačně patřící pod odd. PS v hlavní provozní budově Bezručova 2:			
-	výpůjční pult		
-	expedice výpůjčního pultu (+ pomocné síly expedice)		
-	vrátnice/šatna (+ s možností vracet knihy pro uživatele)		
-	volný výběr novinek (a registrace čtenářů)		
-	německá knihovna (studovna)		
-	studovna pro handicapované (tzv. galerie AV studovny)		
♦ Provozy knihovny organizačně patřící pod odd. PS v nové provozní budově Bezručova 3:			
-	studovna vázaných novin		

-	fotodílňa
-	MVS -pasivní (česká i zahraniční) -aktivní (česká) -aktivní (zahraniční) - MMVS

♦	Počet obsluhujících pracovníků výpůjčního pultu	-	4+4
♦	Počet obsluhujících pracovníků volného výběru (registrace) a německé studovny		
			1+1
♦	Počet pracovníků na vrátnici/šatně (s možností vracení knih)		
			1+1
♦	Počet obsluhujících pracovníků studovny vázaných novin (+MVS)		
			1+1
♦	Počet expedientů pro donášení dokumentů		
			3+3(+1)
♦	Počet pracovníků úseku MVS (+ fotodílňa)		
			2(+1)
♦	Lhůta pro donášení dokumentů ze skladů hlavní budovy (Bezručova + Kostel)		
			za 2 hod.
♦	Lhůta pro dovoz dokumentů ze skladů mimo hlavní budovu (tzv.mimo) - příští den		
			v 13 hod.

ZÁKLADNÍ VÝPŮJČNÍ ÚDAJE oddělení Půjčovni služby v roce 2006:

Měsíc 2006	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Pozn.							*	**				*
Celk. výpůjčky	39166	37273	43778	33895	37425	30418	30274	4357	35922	44713	47099	32178

* částečně omezený provoz

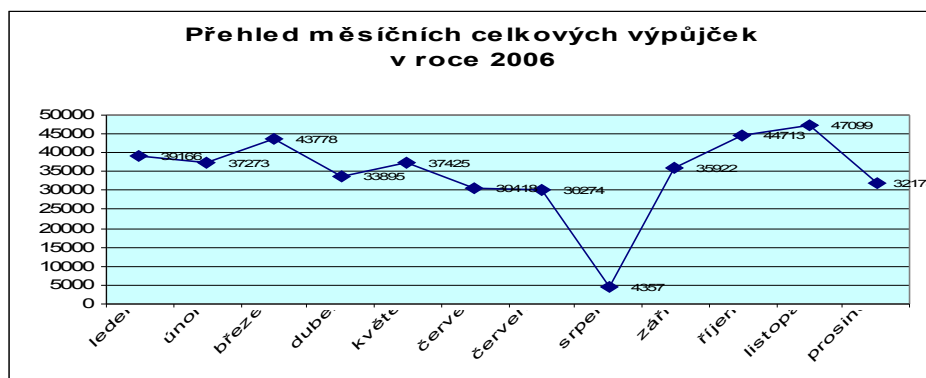
** zcela uzavřený provoz

♦	Celkové výpůjčky dokumentů VKOL v roce 2006	416 498 ks
---	--	-------------------

- celkový výsledek roku 2006 ve výpůjčkách byl částečně ovlivněn uzavřením knihovny na jeden měsíc v prázdninovém období (stavební práce). Je tomu tak již několik let, z důvodu postupných stavebních úprav a modernizace knihovny
- číselné porovnání celkových výpůjček v roce
 - 2003 - 432 543 (2 týdny zavřeno)
 - 2004 - 422 731 (4 týdny zavřeno)
 - 2005 – 393 444 (11 týdnů zavřeno)
 - 2006 – 416 498 (4 týdny zavřeno)
- měsíc listopad 2006 byl měsícem v celkových výpůjčkách téměř rekordním (47 099), ale nakonec nepřesáhl historické maximum z října 2005 (47 314 půjčených dokumentů)
- podíl jednotlivých druhů výpůjček na celkovém počtu výpůjček
 - (416 498 ks = 100 %)
 - dokumenty mimo knihovnu osobně – 340 770 (81,8 %)
 - dokumenty v knihovně – 30 298 (7,3 %)
 - dokumenty mimo knihovnu poštou / MVS a cirkulace zahr.čsp. – 12 022 (2,9 %)

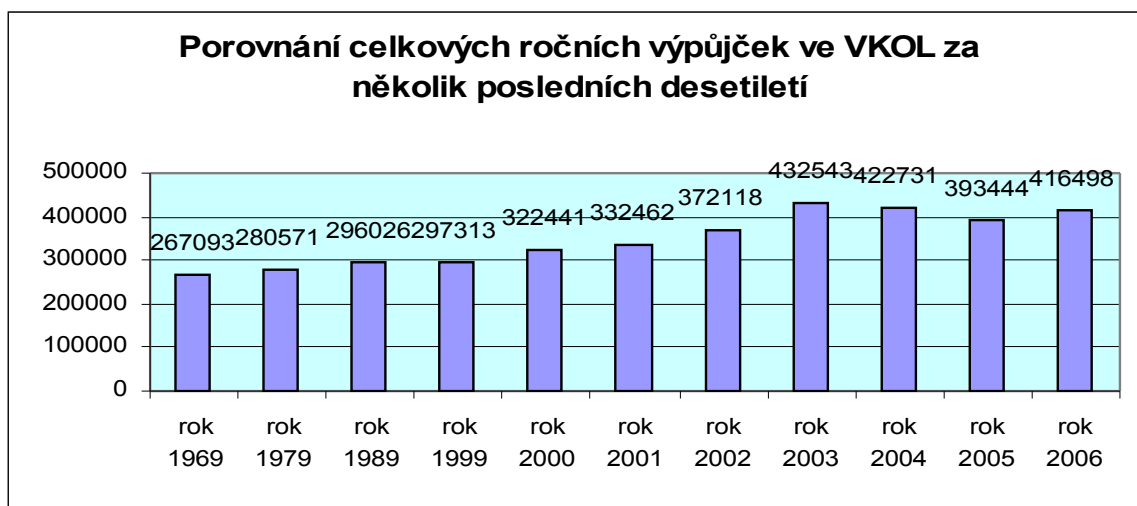
- časopisy v knihovně –

33 408 (8,0 %)

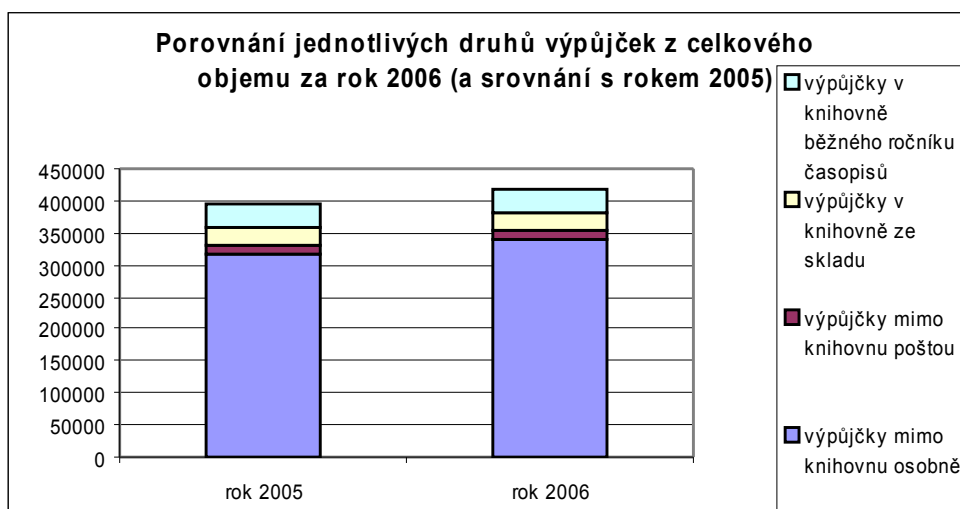

Poznámka ke grafu celkových měsíčních výpůjček v roce 2006:

- trend této křivky je v podstatě v posledních letech neměnný, s drobnými odchylkami –
jarní nárůst, klesající tendence směrem k létu, letní minimum, velice silný podzim,
uklidňující a standardní zima

Výpůjční pult VKOL

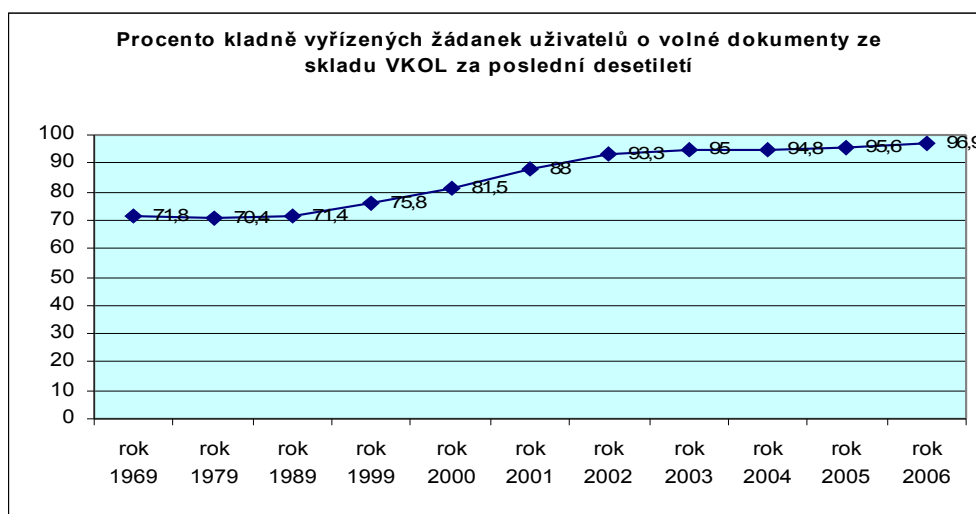

Poznámka ke grafu:

- tendence je tu zhruba v posledních letech stejná, pomalu klesají výpůjčky prezenční a zvyšují se výpůjčky osobní mimo knihovnu. Důvodem je především větší zájem o absenční půjčování dokumentů mimo knihovnu, a to i přes všeobecně deklarovanou hrozbu konkurence internetu.

♦ **Procento kladně vyřízených žádánek o výpůjčku dokumentu ze skladu 96,9 %**

- vyjadřuje podíl objednaných vytištěných žádanek na dokumenty ze skladu a fyzicky donesených dokumentů k vypůjčení
- došlo opět ke zvýšení oproti minulému roku (2005 - 95,6 %)
- zmíněné procento by se mohlo v průběhu příštího roku ještě trochu zvýšit (na úroveň cca 97-98%), neboť bude postupně přijaté a realizované systémové opatření směřující k opětovnému donesení nevyhledaných dokumentům ještě více prohloubeno (nenalezené dokumenty nejsou většinou nalezeny z důvodu časové prodlevy ve zpětném řazení dokumentů do skladu po jejich vrácení)
- pracovníci expedice každodenně v půlhodinových intervalech přebírají vytištěné elektronické objednávky a dokumenty postupně donášejí (z hlavní budovy a skladu/budova kostela/)
- průměrně se každý měsíc zabývají cca 17 000 – 23 000 objednávkami na dokumenty od čtenářů

♦ **Počet upomínek uživatelům na nevrácené dokumenty**

41 891

- v posledních letech se pohybuje počet upomínek v rozmezí 30 000 – 45 000 v závislosti na délce uzavření knihovny a dalších souvisejících faktorech
- loňský počet upomínek byl o trochu nižší (34 839)
- uživatelé mohou mít aktivovanou elektronickou službu VARUJ s krátkým upozorněním na blížící se konec výpůjční lhůty dokumentu
- pravidelně jako každý rok probíhala „upomínací akce“ s interním názvem „Hol7“ s cílem upomenout doporučeným dopisem uživatele se 4.+5.upomínkami na nevrácené dokumenty z období červenec 2005 – červen 2006 – se souvisejícími právními důsledky. Tato akce je čím dál více ve srovnání s minulými léty úspěšnější a díky přísnému postupu nezůstávají VKOL nedořešené pohledávky
- knihovna nepoužívá nestandardní a nesystémové řešení v oblasti promíjení poplatků za nevrácené knihy (upomínky) ve formě tzv. amnestií

♦ **Elektronické služby knihovny – zasílání oznámení uživatelům elektronickou cestou:**

- **podíl uživatelů knihovny s aktivní e-mailovou adresou nebo mobilním spojením pro posílání sms zpráv (např. oznámení o rezervaci, upozornění, upomínky, atd.)**

86 %

- **podíl uživatelů knihovny se zaktivizovaným elektronickým upozorněním „varuj“ posílaným před uplynutím výpůjční doby dokumentu**

78 %

- **podíl elektronických oznámení o nachystaném rezervovaném dokumentu k půjčení z celkového počtu zaslaných oznámení (včetně klasické poštovní papírové cesty)**

97 %

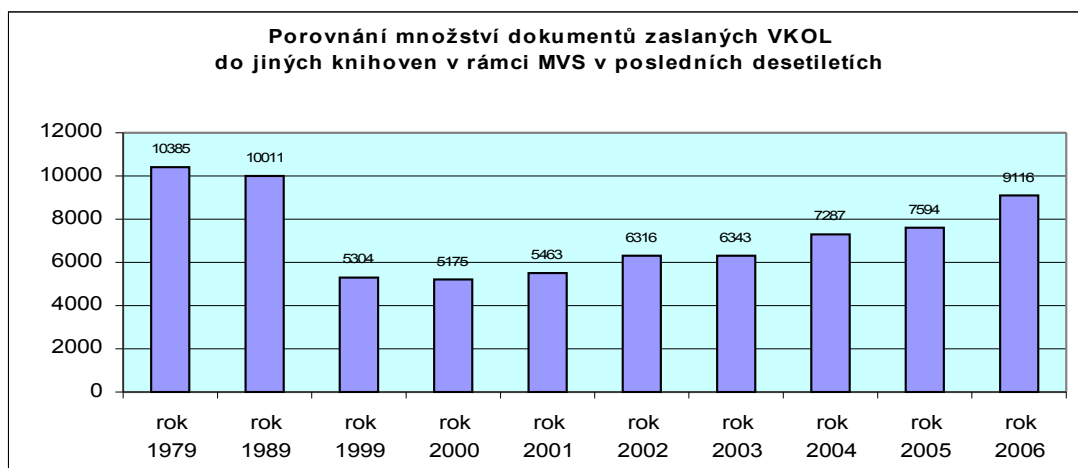
Meziknihovní výpůjční služba (MVS) – pasivní

(odesílání dokumentů nacházejících se ve fondu VKOL do jiných knihoven na základě jejich žádostí)

♦ **Celkový počet zaslaných dokumentů MVS z VKOL do jiných knihoven**

9 116 svazků

- z toho kopií **1146**
- z toho do zahraničních knihoven **388 svazků**
 - z toho kopií **75**
- celkový počet žádostí o MVS z jiných knihoven **9234 žádostí**
 - je rozdílný oproti počtu opravdu zaslaných dokumentů (důvod: vícesvazková díla, rozdíl mezi datem přijetí a odeslání ve sledovaných obdobích, atd.)

- tendence je opět stoupající, je stále zájem o výpůjčky z VKOL jako knihovny s právem povinného výtisku, s krajskou funkcí a s bohatými univerzálními fondy.

- o výpůjčky žádaly především moravské knihovny, knihovna tedy i v tomto směru dobře plní svou krajskou funkci.
- způsob vyřízení žádostí o výpůjčku MVS z fondu VKOL:

Způsob:	100 % celkem
Kladně vyřízeno	96,1 %
	*
u nás půjčeno	2,1 %
Nemáme ve fondu	0,6 %
Jiný důvod negativ.vyřízení	2,1 %

* knihovny službou MVS velice málo žádají dokumenty, které by nebyly ve fondu VKOL. Díky on-line přístupu do elektronického katalogu knihovny přes www mají aktuální přehled o stavu fondu

- složení kolektivních čtenářů (MVS) neboli knihoven podle územního rozložení se v posledních letech pohybuje zhruba na úrovni cca 50 % Morava a Slezsko, 30 % Čechy a 20 % zahraničí.
- žádosti pasivní MVS jsou vyřizovány v nejkratší možné lhůtě (cca 2 dny) v závislosti na dostupnosti dokumentů ve skladu (sklady mimo provozní budovu). Žadateli jsou především knihovny nižšího typu než VKOL (především na úrovni městských moravských knihoven), pro které je naše knihovna důležitým zdrojem dokumentů a informací pro uživatele z menších měst a obcí.
- v pasivní MVS se používá evidence v Excelu od roku 1999, čtenářské průkazy jsou zavedeny na jednotlivé knihovny a jejich výpůjčka je evidována v elektronickém knihovním systému Aleph 500
- obecně je pasivní MVS VKOL i nadále velice vyhledávána vzhledem ke vsťícnosti a rychlosti půjčování, zejména u speciálních fondů, odbornými institucemi typu muzea, archivy a ústavy AV ČR. MVS VKOL se tak podílí na dobrém obrazu VKOL mezi jinými knihovnami v ČR. Další pozitivní vliv má zapojení VKOL do systému VPK (viz níže)
- MVS VKOL spolupracuje s knihovnami v celostátním systému - souborném katalogu VPK, jehož prostřednictvím se získávají především elektronickou cestou kopie z periodik - viz www.vkp.cz /více informací ve zprávě oddělení automatizace knihovny – AK/

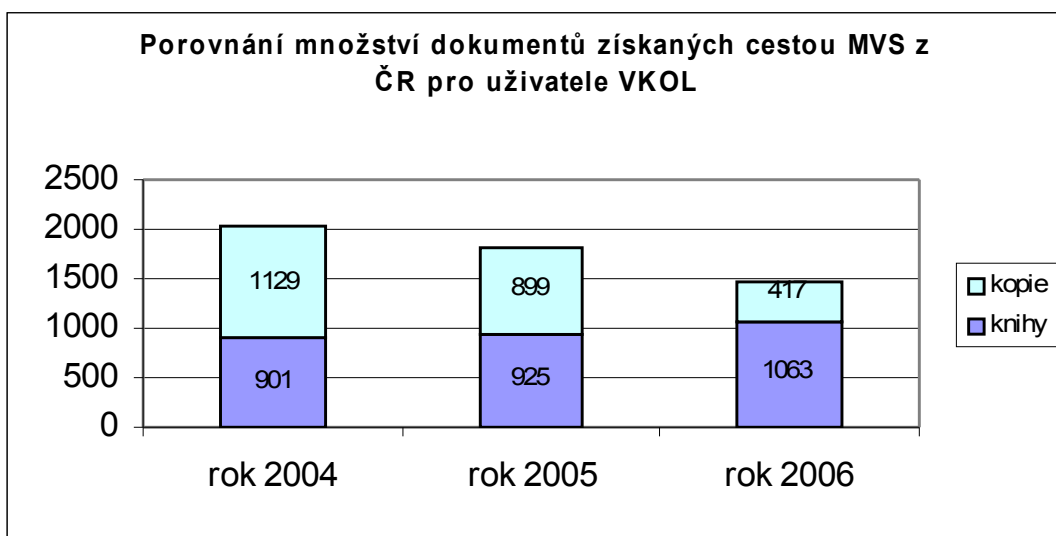
Příprava dokumentu před skenováním a odesláním prostřednictvím systému VPK

Meziknihovní výpůjční služba (MVS) – aktivní z České republiky
(získávání dokumentů nenacházejících se ve fondu VKOL z jiných knihoven pro uživatele VKOL)

♦ Celkový počet získaných dokumentů aktivní MVS z ČR pro uživatele VKOL	1480
---	------

- z toho knih 1063
- z toho kopií 417
- celkový počet žádostí (objednávek) 2445
- vyšší počet žádostí než získaných dokumentů je ovlivněn především zjišťováním přítomnosti zahraničních dokumentů na území ČR v NK Praha (s většinou negativním výsledkem), v malé míře potom nezískáním dokumentu z jiné knihovny (nelze půjčit, ztráta, atd.) a přeposíláním do jiné knihovny
- pracovnice aktivní MVS eviduje, sleduje a vyřizuje požadavky MVS v aplikaci MVS elektronického knihovního systému Aleph ve verzi 16.2.
- služba MVS je pro uživatele VKOL zdarma – za získané dokumenty, za získané kopie se platí dle počtu stran (Ceník VKOL)
- k vyhledávání žádaných dokumentů na území ČR se používají různé jednotlivé a souborné elektronické katalogy na www, informační elektronické brány, používají se elektronické formuláře jiných knihoven, využívají se dle možností elektronické databáze ke stahování plných textů článků
- v závislosti na druhu a stáří dokumentu, ochotě a možnostech jiné knihovny vyřídit požadavek VKOL se pohybuje délka komplexního vyřízení požadavku od několika hodin do několika dnů (kromě speciálních případů)
- zájem o tuto službu je celkově stabilní. Je tu možné pozorovat určitý odklon od půjčování dokumentů z velkých knihoven, a naopak přesun k půjčování z knihoven menších, většinou městské úrovně, což bývá často rychlejší

- porovnání podílů a množství získaných dokumentů aktivní MVS z ČR v letech 2004 až 2006:

Mezinárodní meziknihovní výpůjční služba (MMVS) – aktivní ze zahraničí (získávání dokumentů nenacházejících se ve fondu VKOL z jiných knihoven pro uživatele VKOL)

♦ Celkový počet získaných dokumentů aktivní MMVS ze zahraničí pro uživatele VKOL 2 071

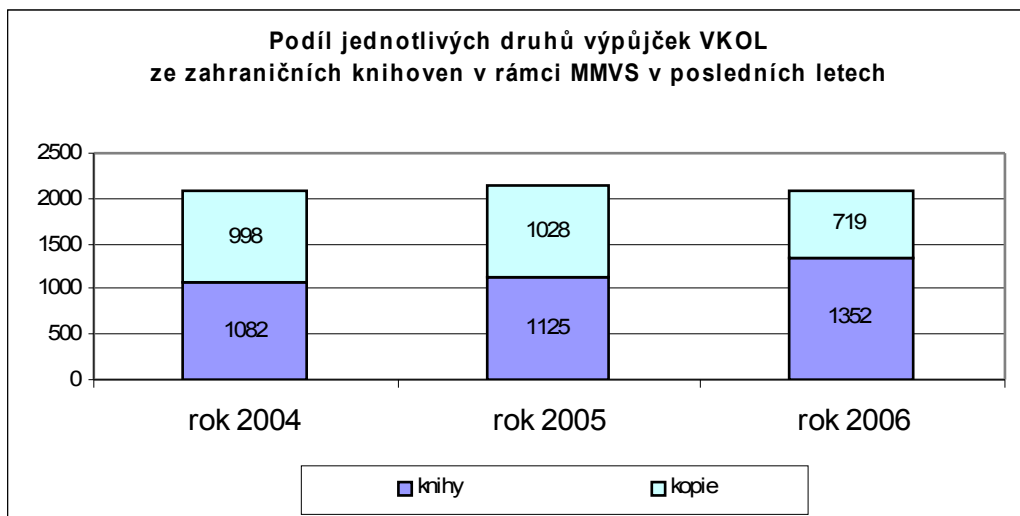
- z toho knih
- z toho kopií
- celkový počet žádostí (objednávek)

1 352
719
2 495

- počet používaných souborných zahraničních katalogů k vyhledávání 20
- počet institucí v ČR, které využívají (kromě jednotlivých uživatelů VKOL) tuto službu 20
- počet zahraničních knihoven, se kterými byla MMVS VKOL ve služebním styku 305
- počet států, se kterými byla MMVS VKOL ve služebním styku 19
- stát, ze kterého bylo půjčeno nejvíce dokumentů do VKOL Německo
- zapojení VKOL do zahraničních kooperačních systémů a databází umožňující rychlejší vyřízení objednávek dokumentů
 - SUBITO Berlin
 - BIBSYS (Norsko)
 - OCLC (USA) přes NK ČR Praha
- způsob plateb uživatelem VKOL za zprostředkování zahraničního dokumentu
 - paušálně dle Ceníku VKOL
- způsob plateb VKOL zahraničním knihovnám za výpůjčku dokumentů
 - bankovní převod dle faktury
 - mezinárodní poštovní poukázky
 - IFLA Vouchers (1, ½)
- (platební poukázky a vouchery získává knihovna – nákupem, příjmem od zahraničních knihoven za výpůjčku, bezplatně v rámci grantů)

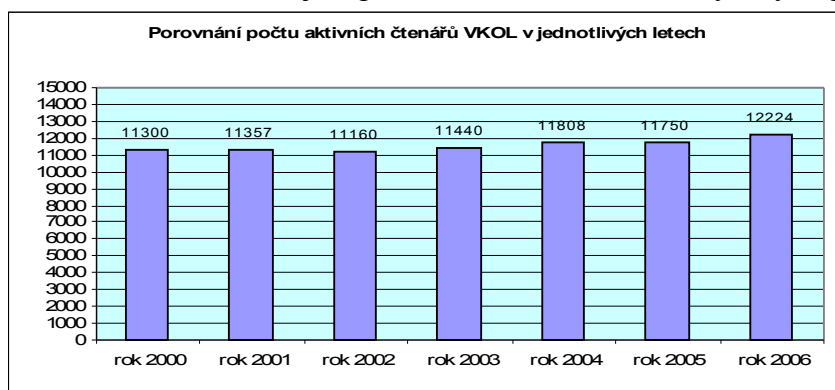
- 10 nejvíce dodávajících států, které nám prostřednictvím svých knihoven posílaly dokumenty v rámci MMVS pro uživatele VKOL
 - Spolková republika Německo, Norsko, Rakousko, Velká Británie, Dánsko, Polsko, Slovensko, Itálie, Francie, Holandsko,...

Uživatelé VKOL

♦ Celkový počet aktivních uživatelů VKOL (tj. s platným průkazem v roce 2006) 12 224

- uživatelům VKOL se vydávají trvalé průkazy vždy s platností na jeden kalendářní rok od data vydání, poté je možné platnost průkazu prodloužit (prolongovat) opět o kalendářní rok
- roční poplatek pro uživatele knihovny zůstal v průběhu roku stejný (základní poplatek za náklady spojené s registrací - 100 Kč)
- počet aktivních uživatelů VKOL je v posledních letech stabilně vysoký – porovnání:

Počet čtenářů podle kategorií v %:

Kategorie 01	Řadový – nevýdělečný (studenti všech typů škol, důchodci, v domácnosti, nezaměstnaní, mateřská dovolená,...)	72,6 %
Kategorie 02	Řadový – výdělečný (osoby v zaměstnaneckém poměru, podnikatelé,...)	18,6 %

Kategorie 03,04	Předregistrovaný a jednorázový (neúplná nebo jednorázová registrace přes PC)	0,9 %
Kategorie 05	Řadový – kolektivní (organizace, ústavy, firmy a podniky zastupované pověřenou osobou)	0,1 %
Kategorie 11	<u>s rozšířenými právy</u>	1,8 %
Kategorie 12	Knihovny požadující MVS	4,4 %
Kategorie 13	<u>Knihovny požadující cirkulaci zahraničních časopisů</u>	0,3 %
Kategorie 15,16,21, 22	Interní kategorie knihovny	1,7 %
Celkem		100 %

2. EXKURZNÍ, PROPAGAČNÍ A VÝSTAVNÍ ČINNOST

♦ Počet exkurzí (skupin) ve VKOL	79
---	-----------

- počet účastníků exkurzí (tj. zmíněných 79 skupin) 2 101
- exkurzní návštěvu prováděly většinou školy, méně profesní skupiny
 - školy : většinou střední, méně vysoké
 - střední školy jak z Olomouce, tak z blízkých moravských měst a obcí
- všechny exkurze byly postaveny jako průřez službami knihovny (studovna, katalogy atd.)
- exkurze ve výjimečných případech prováděli kromě pracovníka PS i pracovníci jiných oddělení (IS, ORSKOK, AK)
- základní propagace služeb knihovny je i nadále prováděna formou letáků (malý základní o VKOL, malý základní o elektronickém katalogu), dále jsou k dispozici pohlednice, aktuální vývěsky a nástěnky atd.
- každoroční počet exkurzí se pohybuje v rozmezí 70 – 90 skupin
- jako zajímavost byl v roce 2006 poprvé zaveden cyklus speciálních historických exkurzí pro veřejnost. Jde o průřezové představení historických a vzácných knižních a kartografických dokumentů z fondu VKOL. Knihovna má ve shromažďování historických fondů dlouholetou tradici. Při exkurzích jde o zjednodušený výklad pracovníků úseku historických fondů k jednotlivým dokumentům (rukopisům, starým tiskům, mapám atd.) včetně vybraných ukázek. Dodržují se zde bezpečnostní pravidla, počet účastníků je omezen. Prozatím se konaly 4 exkurze se zaměřením na historický fond, pro velký ohlas bude nabídka VKOL pokračovat.

♦ Počet vlastních výstav VKOL (a výstav, na kterých se VKOL podílela)	29
--	-----------

- *výstavní činnost nepatří mezi prioritní, ale tvoří doplňkové služby knihovny*
- k výstavním účelům slouží prostory chodby 1. patra hlavní provozní budovy knihovny Bezručova 2 s výstavními skříněmi, nástěnkami, rámy a vitrínami

- knihovna pořádá výstavy jak z vlastních fondů a ve vlastní režii, tak i na požádání jednotlivců a skupin (organizací). Stejně tak zapůjčuje své dokumenty na výstavy jiných organizací
- Přehled výstav a dalších akcí VKOL pro veřejnost v roce 2006:

Název akce	Popis akce	Termín akce	Pořadatel akce
<i>Nejprodávanější knihy v ČR 2001-2005</i>	Knižní výstava	Únor	VKOL
<i>Webové stránky knihoven</i>	Odborný seminář	Březen	Podíl VKOL na semináři
<i>Angelika Overath : Čas pod kůží</i>	Autorské čtení německé spisovatelky	Březen	GI Praha ve spolupráci s VKOL
<i>Knihovní dědictví jako závazek a inspirace</i>	Muzejní přednáškový čtvrtek k 440. výročí založení VKOL	Březen	VKOL spolu se Sekcí Historická Olomouc VSMO
<i>17 zastavení světla – camera obscura (Petr Žwak)</i>	Fotografická výstava	Březen	VKOL
<i>E-learningové kurzy Portálu veřejné správy</i>	Kurzy	Duben - květen	VKOL ve spolupráci s Ministerstvem informatiky ČR
<i>Komiksy z Německa „Comics aus Deutschland“</i>	Knižní výstava	Duben	GI Praha ve spolupráci s VKOL
<i>Svatá všetečnost, aneb jezuitské cesty ke vzdělání</i>	Přednáška	Květen	Jezuitská komunita v Olomouci ve spolupráci s VKOL
<i>Poznejte Německo ... s fotbalem...</i>	Propagační panelová výstava k MS 2006 ve fotbale v Německu	Květen	VKOL
<i>Rosteme s knihou</i>	Odborný seminář k problematice dětských knihoven	Červen	Společnost Svazu českých knihkupců a nakladatelů ve spolupráci s VKOL
<i>Du bon du coeur – Poklady francouzského středověkého umění v českých a moravských sbírkách</i>	Knižní historický exponát VKOL (Bible Arnošta z Pardubic) na výstavě	Červen	Zápůjčka VKOL do Muzea umění v Olomouci
<i>Jezuité</i>	Panelová a knižní výstava při příležitosti Dnů evropského dědictví 2006	Září	Národní knihovna v Praze ve spolupráci s VKOL
<i>Ruční papírna ve Velkých Losínách</i>	Prodejní výstava ručního papíru u příležitosti Dnů evropského dědictví	Září	Ruční papírna ve Velkých Losínách ve spolupráci s VKOL

	2006		
W. A. Mozart a Olomouc	Přednáška při příležitosti Dnů evropského dědictví 2006	Září	Univerzita Palackého v Olomouci ve spolupráci s VKOL
Jezuité a Klementinum	Přednáška k příležitosti 440. výročí založení VKOL	Září	Národní knihovna v Praze ve spolupráci s VKOL
Souborný katalog ČR	Odborný seminář pro knihovníky	Září	Národní knihovna v Praze ve spolupráci s VKOL
Theater um Mozart	Knižní historické exponáty VKOL – časopisy (Allgemeine europäische Journal – 6 ks) na zahraniční výstavě	Září	Zápůjčka VKOL do Kurpfälzisches Museum v Heidelbergu (SRN)
Posvátná místa Moravy a Slezska	Přednáška k příležitosti 440. výročí založení VKOL a Týdne knihoven	Říjen	Autor ve spolupráci s VKOL
Pohromy v knihovnách a jak na ně	Přednáška k příležitosti 440. výročí založení VKOL a Týdne knihoven	Říjen	Národní knihovna ČR ve spolupráci s VKOL
Aktuální legislativa knihoven	Odborný seminář pro knihovníky	Říjen	Národní knihovna ČR ve spolupráci s VKOL
Evangelíci v Olomouci	Přednáška při příležitosti 100. výročí obnovení českého evangelického sboru v Olomouci	Listopad	Evangelický sbor v Olomouci ve spolupráci s VKOL
Vítr jest život člověka	Výtvarná dětská výstava s duchovní a barokní tematikou	Listopad	Studio Experiment Olomouc ve spolupráci s VKOL
Eures – Týden pracovní mobility v Evropské unii	Panelová výstava	Listopad	Magistrát města Olomouce ve spolupráci s VKOL
Bertolt Brecht: Historky o panu Keunerovi	Scénické čtení	Listopad	GI Praha ve spolupráci s VKOL

<i>Setkání knihovníků severní Moravy</i>	Přednáškový knihovnický program	Listopad	Pobočka Svazu knihovníků a informačních pracovníků Moravskoslezského a Olomouckého kraje
<i>Slezsko – perla v České koruně</i>	Knižní historické exponáty VKOL (Žalkovského Tortura – 2 ks) na výstavě	Listopad	Zápůjčka VKOL do Národní galerie v Praze
<i>Historické a vzácné knižní a kartografické fondy VKOL</i>	Cyklus odborných exkurzí pro veřejnost	Prosinec	VKOL
<i>Jak něco podpořit pomocí DMS</i>	Panelová výstava o možnostech a projektech dárcovských SMS	Prosinec	VKOL
<i>Charitativní sbírka „Krajíc chleba pro chudé“</i>	Pokladnička na charitativní dary ve vestibulu knihovny	Prosinec	Charita Olomouc ve spolupráci s VKOL (povoleno Krajským úřadem Olomouckého kraje)

3. SPECIALIZOVANÉ STUDOVNY A PRACOVISTĚ ODDĚLENÍ PŮJČOVNÍCH SLUŽEB

- fotodílna, volný výběr novinek s registrací čtenářů, německá knihovna Goethe Institutu, studovna vázaných novin, studovna pro handicapované (galerie AV studovny)

Fotodílna

♦ Celkový počet zpracovaných fotoprací (ks)	61 447
--	---------------

Celkové plnění služebních úkolů

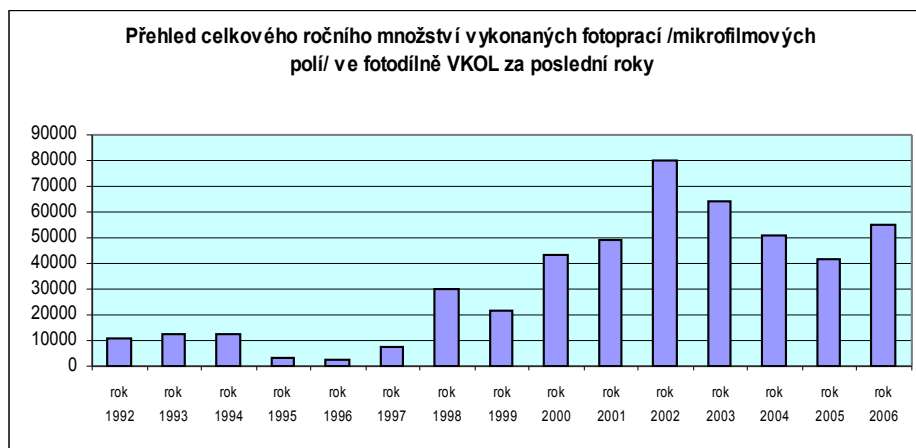
V roce 2006 bylo ve fotodílně zhotoveno 6 097 papírových kopií, z toho 1 613 neplacených a 4 484 placených kopií. Do neplacených kopií se zahrnují služební kopie, podklady pro snímkování archivních mikrofilmů, špatné kopie, propagační materiály pro exkurze, částečně kopie pro MVS a MMVS atd. V placených kopiích jsou zahrnuty objednávky našich čtenářů, MVS a MMVS.

Mikrofilmů bylo zhotoveno 55 350 stran. Toto číslo obsahuje objednávky čtenářů VKOL, MVS, MMVS a archivní kopie projektu Kramerius (VISK 7 – veřejné inf. služby knihoven MK ČR), kterých bylo za loňský rok 23 621.

Personální obsazení:

V neměnné podobě již řadu let – pracovnice knihovny pí Vítková (plný úvazek).

Celkové meziroční porovnání výkonů ve fotodílně

Poznámky ke grafu:

- v devadesátých letech nebyla knihovna zapojena do velkých celostátních projektů
- v roce 1995/96 a 2005 docházelo ke stěhování a modernizaci fotodílny

Plnění celostátního projektu Kramerius (VISK 7)

VISK 7 – Zhotovení náhradních nosičů dokumentů z fondu Vědecké knihovny v Olomouci.
Zpráva o plnění cílů projektu VISK 7
(rok 2006)

Cílem projektu bylo:

1. Vytvoření archivních, matričních a uživatelských kopií vybraných regionálních periodik z fondu Vědecké knihovny v Olomouci (VKOL)
2. Vytvoření digitálních kopií mikrofilmů z fondu Moravské zemské knihovny v Brně a jejich zpřístupnění prostřednictvím lokální sítě na počítači ve studovně vázaných novin.

ad 1) Z důvodu snížení dotace na méně než polovinu požadované částky nebylo realizováno reformátování největšího titulu v projektu *Grenzbote des nordschlesischen Máhrens* a větší části *Sternberger Volksblatt*. Na mikrografickém pracovišti VKOL byly vytvořeny alespoň archivní negativní kopie k periodikům *Litovelské noviny (1891-1902)*, *Stráž Severní Moravy (1914-1920)*, *Prostějovský rozhled (1914-1920)*, *Litovelský kraj (1914-1920)*, *Litovelský kraj – týdeník (1924-1945)*. Celkem bylo reformátováno 23 621 stran. Grantové prostředky ani vlastní podíl nestačily na vytvoření uživatelských kopií, které budou zhotoveny, jakmile budou k dispozici další finanční prostředky.

ad 2) Realizována byla digitalizace titulu *Našinec* z mikrofilmových kopií, od roku 1869, projekt pro rok 2006 zahrnoval roky 1897-1919, celkem 25 837 stran. Zakázku realizovala firma Ampaco ČR. Kopie jsou uživatelům knihovny k dispozici na počítači ve studovně

vázaných novin.

V souladu s požadavky projektu byla jedna kopie digitálních obrazů včetně metadat předána Národní knihovně.

Cíl	realizováno (termín)	dostupnost výsledku (místo)	nerealizováno (důvod)
Mikrofilmování ohrožených periodik (celkem 23 621 stran)	červen- listopad 2006	archivní negativy nejsou k dispozici čtenářům	pozitivní uživatelské kopie nebyly vyrobeny kvůli zásadnímu snížení dotace
Digitalizace mikrofilmů (25 837 stran)	září–listopad 2006	digitalizované obrazy jsou uloženy na discích ve VKOL a v úložišti NK	
<u>Zpřístupnění kopií uživatelům</u>		<u>počítač ve studovně novin</u>	

V současnosti (přelom let 2006/2007) jsou díky mikrofilmovým a digitálním projektům a práci fotodílny k dispozici fyzicky pro uživatele knihovny ve studovně vázaných novin (evidováno v elektronickém systému Aleph pro vyhledání) tyto regionální novinové historické tituly na mikrofilmech nebo CD-ROM:

- Haná (Kroměříž)
- Nová Malá Haná (Olomouc)
- Selské listy (Olomouc)
- Hanácký kraj (Prostějov)
- Malá Haná (Olomouc)
- Hlasy z Hané (Prostějov)
- Olomoucké noviny (Olomouc)

Další plnění nadstavbových úkolů

Fotodílna dále zajišťuje digitální fotodokumentaci akcí a projektů, pořádaných knihovnou, tj. konference, přednášky, autorská čtení, výstavy, akce Goethe-Institutu... Dále digitální kopie některých dokumentů (pro potřeby knihovny i čtenářů), digitální podklady pro přednášky, pro vyučující v knihovnickém kurzu, digitální fotografie pro vnitřní potřebu knihovny.

Stejně tak se pracovnice fotodílny podílí na realizaci některých výstav knihovny a na výrobě propagačních plakátů a dalších materiálů.

Servis a údržba fotopřístrojů

Základní údržbu a očistu fotopřístrojů provádí pracovnice fotodílny sama, a to velmi často vzhledem k jejich choulostivosti a prašné práci s historickými a novinovými dokumenty. Při složitějších problémech s technikou je zavolán servisní autorizovaný technik.

Spolupráce s firmou Ampaco (především v oblasti projektu)

Je zajišťována přímo pracovníci fotodílny, a to včetně konzultací, školení, kontrol fakturace, řešení nejrůznějších problémů. Spolupráce s touto českobudějovickou firmou je již dlouholetá a na velmi vysoké úrovni. Viz <http://www.ampacocr.cz/>

Zajišťování podkladů pro účtování autorských poplatků dle autorského zákona (pro DILIA)

Statistická data nutná pro vyúčtování poplatků autorským ochranným svazům registruje přímo pracovnice fotodílny, jsou předávána do odd. EKAP k následnému hromadnému zpracování. Hlásí se placené kopie.

Spolupráce s ostatními úseky knihovny

Spolupráce se odehrává především:

- se studovnou vázaných novin – při přebírání a následném vracení vyhotovených zakázek od uživatelů knihovny v oblasti novinových velkoformátových svazků (cca v horizontu 1-2 dnů).
- se studovnou historických fondů (odd. SFHF) – při přebírání a následném vracení vyhotovených zakázek od uživatelů knihovny v oblasti historických a vzácných fondů (dle potřeby)
- s úsekem MVS – při speciálních požadavcích na vyhotovení zakázky od organizací využívajících službu MVS (MMVS)

Při účtování vyhotovených zakázek uživatelům knihovny přes elektronický knihovní systém Aleph je používán k identifikaci v platebních protokolech speciální kód umožňující právě identifikaci množství placených zakázek v systému.

Volný výběr novinek a registrace čtenářů

- ve volném výběru novinek se vystavovala (oborově utříděná podle MDT) nová odborná literatura, přicházející do knihovny, včetně jejího půjčování a souvisící evidenční agendy
- docházelo k pravidelné obměně vystavované literatury dle pravidelných dávek nové literatury z oddělení SFHF (vyřazování literatury do skladu, označování nových dokumentů dle MDT atd.)
- byly vystavovány nové čtenářské průkazy a prodlužována platnost již vystavených průkazů (viz odstavec o uživatelích knihovny – statistika)
- obsluha podávala novým uživatelům knihovny základní informace o knihovně, předávala Knihovní řád, směřovala k informační službě knihovny atd.
- v místnosti registrace a volného výběru novinek byly rovněž vydávány, vráceny, evidovány a účtovány nachystané výpůjčky MVS/MMVS pro uživatele, stejně tak i vyhotovené objednané fotopráce (na podzim pak tato administrativa byla přesunuta do studovny vázaných novin v nové provozní budově Bezručova 3)

Německá knihovna Goethe-Institutu

Čtenáři VKOL mohou od roku 1995 navštěvovat i specializovanou cizojazyčnou studovnu – německou knihovnu, která tvoří nedílnou součást oddělení půjčovních služeb. Německá knihovna (dále jen NK) byla zřízena Goethe - Institutem Mnichov a jeho pobočkou v Praze (dále jen GI).

Na základě uzavřené smlouvy mezi Vědeckou knihovnou v Olomouci a Goethe-Institutem Praha, dochází ze strany GI k dlouhodobé zápůjčce knih a jiných materiálů, které jsou každoročně dodávány do fondu německé studovny. Čtenáři mají k dispozici velké množství různých druhů dokumentů, vztahujících se k německé historii, literatuře, jazyku, cestování, vědě, kultuře atd.. Mohou si absenčně vypůjčit nejen knihy, ale i videokazety, audiokazety, hudební CD, CD-ROM, DVD. Prezenčně mají k dispozici noviny a časopisy. Proto je o německou studovnu velký zájem, a to především mezi středoškolskými a vysokoškolskými studenty.

Vybavení NK je všestranné, důraz je kladen nejen na moderní německou literaturu, ale také na nejnovější učebnice německého jazyka, ke kterým jsou též dodávány MC, CD a CD-ROM. Dále pak na učební texty a pracovní sešity, určené k přípravě na zkoušky z německého jazyka, podklady pro získávání osvědčení a certifikátů. Součástí vybavení NK je rovněž i videopřehrávač, Hi-Fi věž a osobní počítač, které jsou nejvíce využívány při exkurzích, kdy se návštěvníci NK seznamují s různými médii v NK a s jejich použitím při studiu německého jazyka.

Na PC je, dle požadavků GI, stanoven limit pro vyhledávání na internetu na půl hodiny (používání elektronické pošty je zakázáno), k dispozici je i elektronický katalog VKOL v českém a anglickém jazyce. Čtenáři a další návštěvníci VKOL jsou pravidelně informováni o aktualitách z Německé republiky - o cestování, ubytování, turistice i o společenském a politickém životě. Jak už bylo vzpomenuto, nejvíce návštěvníků NK tvoří hlavně studenti Filozofické a Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, přibývá i čtenářů ze středních škol, především z gymnázií a jazykových škol. Určité procento tvoří i studující při zaměstnání. V roce 2006 se projevil zvýšený zájem o NK i ze strany německých lektorů, kteří působí na Univerzitě Palackého.

Účinnou propagací při získávání nových čtenářů jsou pravidelně pořádané exkurze s odborným výkladem pracovníků VKOL. V roce 2006 bylo provedeno celkem 79 exkurzí (2 100 osob).

V roce 2006 se personální situace v NK stabilizovala, ke změnám nedošlo, v NK pracovala Bc. Magda Hašková a Marcela Kazimírová. Obě pracovnice sice v tomto roce neabsolvovaly žádná odborná školení, ale Bc. Magda Hašková byla ve dnech 14.3.-16.3. vyslána na služební cestu do Německa. Společně s náměstkou ředitelky VKOL, PhDr. Helenou Veličkovou a Mgr. Vladimírem Kláskem, navštívila dvě knihovny – Sächsische Landesbibliothek/Staats- und-Universitätsbibliothek Dresden a Stadtbibliothek Chemnitz. Zúčastnila se i slavnostního zahájení Lipského knižního veletrhu, na kterém byla předána Cena Lipského knižního veletrhu. Tu obdržel německý spisovatel Ilija Trojanow za román „Der Weltensammler“ („Sběratel světů“). Pro návštěvu veletrhu bylo vyčleněno následující dopoledne. Poznatky, získané v německých knihovnách a na veletrhu, jsou pro další práci v NK velkou inspirací.

Také v tomto roce Bc. Magda Hašková objednala knihy a další média do NK a její výběr byl ze strany GI schválen. Do fondu NK tak byla získána i kniha „Der Weltensammler“. V roce 2006 byl GI pro NK stanoven rozpočet v celkové výši pouhých 570 EUR, z toho 300 EUR na nákup Deutsch als Fremdsprache (dále jen DaF). Oproti roku 2005 tak došlo ke snížení rozpočtu NK na nákup knih a DaF o 330 EUR.

Pro srovnání – v roce 2004 byla GI poskytnuta na nákup částka v celkové výši 1 500 EUR, v roce 2005 ve výši 900 EUR.

Vzhledem k úsporám v GI a po vyhodnocení zájmu čtenářů NK bylo zrušeno předplatné časopisu Art.

Kvůli ukončení autorských práv jsme museli z NK vyřadit celkem 162 videokazet. Videokazety byly znepřístupněny v el. katalogu a následně vráceny do GI. Bohužel mezi nimi byly i velmi žádané tituly.

V roce 2006 pokračovala dobrá tradice v pořádání kulturních pořadů. Prvním z nich bylo dne 7.3. autorské čtení z románu Nahe Tage německé spisovatelky Angeliky Overath. Vzácným hostem byla nejen paní Angelika Overath, ale i paní Dr. Sabine Reddel-Heymann z GI, která si také prohlédla NK. Čtení bylo spojeno s diskusí, moderovala Birgit Gunsenheimer, lektorka katedry germanistiky FF UP Olomouc. Román Nahe Tage získala NK do fondu mimo roční rozpočet.

Ve dnech 24.4.-12.5. následovala putovní výstava GI po zemích střední Evropy „Komiksy z Německa“. Banery, plakáty a knihy jsme prezentovali nejen ve výstavních prostorách VKOL, ale i přímo v NK. O výstavu v NK byl velký zájem, celkem ji zhlédlo 243 čtenářů. Někteří čtenáři projevíli zájem o odkoupení plakátů a knih z výstavy i o doplnění do NK. Protože výstava je stále prezentována v ostatních zemích, je jejich žádost v jednání s GI.

Na závěr listopadu, 28.11., bylo realizováno scénické čtení „Historky pana Keunera“, a to na počest 50. výročí úmrtí Bertolta Brechta. Čtení režíroval Pavel Baďura (režisér brněnského Divadla Husa na provázku), četl a hrál Václav Krátký (herec pražského divadla NaBlízko).

Na všechny akce, které pořádala NK, byla veřejnost upozorněna na webových stránkách VKOL. Rovněž i prostřednictvím plakátů a letáček, pravidelně prezentovaných v NK, VKOL, UP Olomouc, SGO, OA Olomouc, Gymnáziu Šternberk a v médiích (tisk, rozhlas, TV).

Přehled fondu německé studovny a jeho využití v posledních třech letech:

*** V roce 2006 byla NK uzavřena od 23.3. do 21.4. a od 1.8. do 31.8. (stavební úpravy ve VKOL), což negativně ovlivnilo počet výpůjček u většiny médií.**

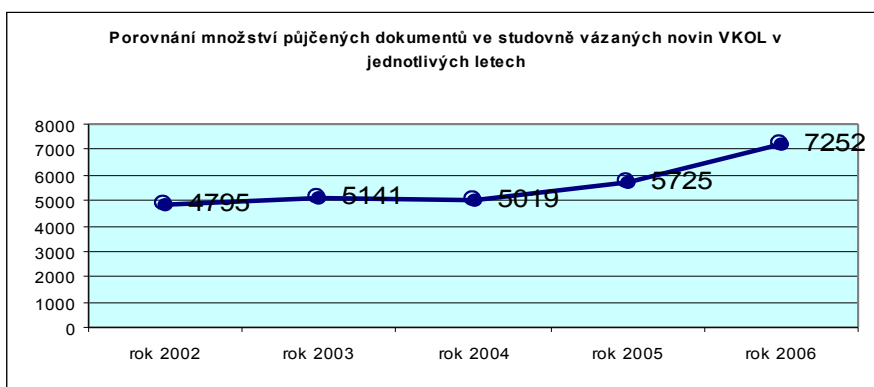
	Rok 2004		Rok 2005		Rok 2006 *	
	Knih. jedn.	Výpůjčky	Knih. jedn.	Výpůjčky	Knih. jedn.	Výpůjčky
Knihy	5 950	5 385	6 006	4 353	6 047	3 518
Časopisy, noviny	31	1 344	8	1 139	17	802
Audiokazety	427	618	427	357	427	346
Hudební CD	99	487	99	474	99	347
CD-ROMy	37	53	40	67	40	47
Videokazety	668	284	688	276	526	198

Studovna vázaných novin

♦ Celkový počet půjčených novinových svazků	7 252
---	-------

- počet uživatelů studovny vázaných novin 2 326
- srovnání s rokem 2005 – počet půjčených svazků 5 725, počet uživatelů 1 627
- bylo omezeno půjčování některých starších novinových svazků ve špatném stavu (před převazbou)

- jsou půjčovány i náhradní kopie originálů ve formě mikrofilmů a mikrofiší
- do elektronického systému knihovny byly doplněny další záznamy, především novinových titulů s konkrétními rozpisy jednotlivých periodických částí (jednotek), k možnému objednávání přes PC
- díky výše uvedenému opatření a doplnění byli uživatelé knihovny více vedeni k elektronickému objednávání (cca 90 – 95 %) místo klasických papírových žádanek
- žádány jsou spíše starší novinové ročníky místo novodobějších (cca 2-3 roky), a to jak ze strany jednotlivců, tak i institucí (univerzity, vědecké ústavy Akademie věd ČR atd.)
- díky zvýšenému zájmu o novinové svazky docházelo výjimečně i k měsíčním výpůjčkám novin na úrovni 1 000 svazků (ale knihovna byla také několik měsíců uzavřena)
- před zapůjčením novinového svazku uživateli dochází k očištění novinového svazku a doplnění čárového kódu k elektronické evidenci
- na donášení novinových svazků byl určen speciální expedient
- studovna vázaných novin se od října 2005 přestěhovala do nových prostor budovy Bezručova 3 – velké prostory, široké zázemí, technické vybavení atd.
- některé (především regionální) tituly novin jsou ve studovně přístupné pouze v mikrofilmové podobě (ochrana původních starších svazků)

Studovna vázaných novin v nové provozní budově knihovny

Studovna pro handicapované (galerie AV studovny)

Pracoviště, které poskytuje služby zrakově a tělesně postiženým (internet, tisk, poslech CD, atd.) navštívili v roce 2006 celkem 74x vozíčkáři a 244x tělesně postižení. Využili celkem 318x internet a 8x audio.

Pracoviště bylo již bez obsluhy z řad pracovníků knihovny (asistenta), a handicapovaní si jakoukoliv pomoc mohou vyžádat již při vstupu do knihovny (pracovníci expedice vozíčkářům pomáhají u invalidní plošiny a u výtahu) nebo na přilehlých pracovištích (místnost VV nebo AV studovna).

Na pracovišti jsou stále k dispozici 2 PC s internetem, scanner, tiskárna, poslech CD a další. Vše zdarma pro handicapované, držitele průkazu ZTP a ZTP/P.

Poznámky k činnosti oddělení Půjčovní služby (PS) v průběhu roku 2006:

- bez zásadnějších problémů, drobnými doladovacími detaily a postupným zvykáním si, proběhlo i zaučení a ostrý lednový provoz s novou verzí elektronického systému Aleph
- náročným organizačním a prostorovým problémem byl dočasný přesun výpůjčního pultu se zázemím v březnu do provizorních prostor 1. patra knihovny (bývalá studovna vázaných novin) kvůli postupné výměně všech oken v knihovně (tedy i okna v původním prostoru výpůjčního oddělení). Knihovna byla kvůli přesunům několik dní uzavřená. Přecházet se muselo i částečné uzavření místnosti volného výběru a německé studovny (čtenářské průkazy se vystavovaly provizorně v jiné místnosti). Stejně tak bylo problematické pro čtenáře postupné znepřístupnění některých částí fondu (především nových odborných knih) opět kvůli výměně oken ve skladech hlavní budovy. Vše se nakonec podařilo zvládnout

- příjemným doplněním nabídky odborných titulů bylo i postupné zavedení nového fondu k půjčování – převzaté knihovny Pedagogického centra v Olomouci
- ve spolupráci s oddělením automatizace se v poprázdňinovém a povánočním období upravovaly termíny k vracení knih uživatelem tak, aby nedošlo k vracení knih v jednom dni po otevření knihovny, ale k postupnému rozptýlení termínů vracení
- novou a vítanou službou v oddělení PS bylo zavedení možnosti vracet knihy již na vrátnici knihovny (tedy bez nutnosti příchodu k výpůjčnímu pultu). Toto jednoduché a rychlé vracení knih (bez finančních a jiných transakcí a operací) velice pomohlo jak uživatelům, tak pracovníkům výpůjčního pultu (AVP), neboť cca 15-20 % knih mimo AVP byl znát. Pracovnice vrátnice se také velice rychle v práci s PC a systémem zaučili. Přes drobné technické problémy nyní vše bez problémů funguje
- opět bylo zavedeno označení pracovníků služeb vizitkami (k identifikaci pro uživatele knihovny)
- oddělení PS nadále spolupracovalo při vyhotovování zakázek uživatelů na xerokopie (přes PC) s firmou Olimpex, která zajišťuje kopírovací práce
- při registraci uživatelů knihovny byla i nadále studentům Univerzity Palackého v Olomouci nabízena možnost používat jako průkaz do knihovny jejich ISIC kartu (s nahráním kódem knihovny)
- oddělení PS provádělo velké periodické roční upomínací akce (Hol 6, Hol 7), tyto akce budou nadále pokračovat
- v průběhu roku byly přijímány od uživatelů náhrady za ztracené, zničené nebo jinak nevrácené dokumenty (stejným výtiskem, jiným výtiskem nebo finančně)
- v oddělení PS došlo v průběhu roku k několika personálním výměnám a organizačním změnám (stejně tak k prostorovým přemístěním), souvisejícím především s odchody pracovníků a celkovou optimalizací služeb oddělení
- oddělení PS se připravovalo na letní zavření knihovny, stejně tak potom personálně a organizačně přestávku využilo pro revizní a úklidové práce, zpracovávání nezpracovaných fondů atd. Uživatelům knihovny bylo umožněno v době uzavření knihovny vracet půjčené dokumenty na vrátnici knihovny, což bylo i dobrým „tréninkem“ pro zavedení této služby v trvalém režimu od 1.9.2006
- v době omezeného provozu knihovny mezi vánočními svátky byla návštěvnost knihovny opět cca 50-60 % běžného provozu, což potvrdilo oprávněnost otevření knihovny, byť právě s omezeným provozem
- v oddělení PS se v průběhu roku vystřídalo na praxi několik praktikantů (Olomouc)
- v oddělení PS jsou prověřovány stabilně tzv. „nulky“ neboli objednané knihy nedonesené ze skladu (ještě nezaložené po vracení atd.) – k opětovnému donesení žádajícímu uživateli
- do oddělení PS přišlo v průběhu roku na „služební“ exkurzi (především kvůli systému Aleph) několik skupin knihovníků z jiných knihoven. Stejně tak my jsme navštívili v průběhu roku jiné knihovny (kvůli zkušenostem), a to i zahraniční (v Německu)

C. INFORMACE, BIBLIOGRAFIE

1. INFORMACE, INFORMAČNÍ APARÁT

Ústní a telefonické informace

V roce 2006 zodpověděli pracovníci informační služby (IS) celkem 35 157 ústních a telefonických dotazů; z toho odborní pracovníci informační služby v místnosti čtenářských katalogů poskytli 28 473 informací a pracovníci informační služby v hlavní studovně zaznamenali 6 684 informací.

Trvale velký zájem byl o informace o učebnicích, slovnících a zákonech. Dotazy se často týkaly knih z oblasti lékařství, literatury, pedagogiky a historie. Čtenáři se zajímali také o článkovou literaturu a informace o českých i zahraničních časopisech. Nejvíce vypracovaných rešerší se týkalo lékařství a pedagogiky. Pracovníci informační služby při zodpovídání těchto dotazů využívali všech bází dat knihovnou budovaných nebo kupovaných, zaměřovali se na seznamování uživatelů s postupy při práci s počítačem. K větší informovanosti čtenářů přispívali pracovníci oddělení výstavkami k měsíčním kulturním výročím a svým podílem na provádění exkurzí.

Písemné informace

1. Informace poskytnuté na vyžádání: 1 192 (tj. 7 397 bibliografických záznamů)

Nejčastěji byly písemné informace zpracovávány pro jednotlivce, v menším množství pak pro městské knihovny. Zodpovídány průběžně byly dotazy zasílané elektronickou poštou. Během roku 2006 bylo v oddělení vypracováno 69 rešerší. O rešerše je stále velký zájem z řad studentů. Přehled vypracovaných rešerší za roky 2000-2006 je možné najít na [www.stránkách knihovny](http://www.stránkách.knihovny.cz) (oddíl Dokumenty). Oddělení se aktivně zapojilo do projektu Národní knihovny ČR Ptejte se knihovny. Zpracováno a uloženo do archivu tohoto projektu bylo 23 dotazů.

2. Bibliografické informace z oblasti kultury a umění

6x ročně jsou sestavovány Bibliografické informace z oblasti kultury a umění. Vystaveny jsou na našich [www.stránkách](http://www.stránkách.knihovny.cz). Tyto bibliografické soupisy článkové literatury i nových knižních přírůstků vycházejí z přímé excerpcce celostátních i regionálních periodik z oblasti kultury a umění. Jsou věnovány všeobecným otázkám kultury a kulturní politiky, problematice literatury, divadla, filmu a televize. Bibliografické informace sestavené v roce 2006 obsahovaly 356 záznamů. Počet bibliografických záznamů regionálního charakteru činil v roce 2006 celkem 30 záznamů.

Příruční knihovny

Komplexní doplňování, aktualizace a revize všech fondů příručních knihoven (PK) ve správě oddělení IS probíhaly podle plánu průběžně po celý kalendářní rok.

V roce 2006 bylo do služební PK IS nově doplněno 44 děl – 85 svazků knih, zpět do skladů bylo zařazeno 15 děl – 44 svazků knih. Ve stanoveném termínu se uskutečnila celoroční revize PK IS snímáním čárových kódů. Do PK v hlavní studovně bylo v průběhu roku 2006 nově doplněno 78 svazků knih a zpět do skladů bylo vráceno 640 svazků knih. Během srpna proběhla revize PK hlavní studovny. PK hlavní studovny přešla k 1.7.2006 spolu s hlavní studovnou do správy oddělení doplňování fondů.

Hlavní studovna

Součástí oddělení IS byla hlavní studovna, která k 1.7.2006 přešla do správy oddělení doplňování fondů. Hlavní studovna zpřístupňuje výše zmíněnou příruční knihovnu. Informační služba v hlavní studovně zprostředkovává prezenční výpůjčky běžného ročníku novin a časopisů, vytváří zkrácené záznamy svázaných periodik, realizuje prezenční výpůjčky ze sbírky českých technických norem a patentů, eviduje v Alephu a rezervuje čtenářům knihy i svázané časopisy přinesené k prezenčnímu studiu.

Studovna AV médií

Tato studovna nabízí poslech hudebních nosičů na šesti poslechových místech, umožňuje přístup k internetu (5 PC+tiskárna) a prohlížení CD-ROMů (1 PC). Do studovny AV médií přišlo v roce 2006 na internet 2 894 návštěv (3 958 půlhodin), na poslech CD a MC 382 návštěv, na CD-ROMy 233 návštěv, na DVD 284 návštěv. Půjčeno bylo 1 052 CD, 42 MC, 67 CD-ROMů a 517 příloh, 518 DVD a 4 videokazety.

Akcesně bylo v roce 2006 zpracováno 1 207 AV dokumentů (1 008 CD a MC, 199 DVD) a 665 CD-ROMů (včetně přílohových).

I ve studovně AV médií byla provedena v určeném termínu celoroční revize fondu.

Speciální dokumenty

V roce 2006 bylo zpracováno 1 801 patentů, 1 451 norem a 25 fotodokumentů - pohlednic. Byla provedena revize norem umístěných v hlavní studovně, během níž bylo vyřazeno 1 320 kusů norem s ukončenou platností. Tyto normy byly následně zařazeny mezi normy neplatné. V hlavní studovně bylo během roku prezenčně zapůjčeno 648 norem a 44 patentů.

Publikační činnost

Literární bibliografie severní Moravy : (2004) / [sestavila] Nad'a Smékalová. – Olomouc : VKOL, 2006. – 45 s.

Olomouc : evangelické kostely / Jan Bartušek, Miloslav Pojsl. – Velehrad : Historická společnost Starý Velehrad ; Olomouc : Vědecká knihovna v Olomouci, 2006. – 31 s. - (Církevní památky ; sv. 39.)

Problematika historických a vzácných knižních fondů Čech, Moravy a Slezska 2005 : architektura knihy (forma, obsah a jejich tvar) : sborník z 14. odborné konference, Olomouc, 22.-23. listopadu 2005 / připravil Rostislav Krušínský. - Brno : Sdružení knihoven ČR ; Olomouc : Vědecká knihovna v Olomouci, 2006. – 184 s.

KROK : knihovnická revue Olomouckého kraje. – Roč. 3, č. 1-4 (2006), po 60 s.

Všechna vydaná čísla jsou dostupná prostřednictvím internetu na stránkách VKOL: <www.vkol.cz>, oddíl dokumenty.

V souladu se zákonem byly rozesílány povinné výtisky a navíc byly některé publikace zaslány veřejným knihovnám a knihovnám muzeí a archivů severní a střední Moravy pro studijní a badatelské využívání. Svou nabídkovou povinnost knihovna plní prostřednictvím databáze České knihy.

Analytický popis

V roce 2006 bylo excerpováno 30 pravých i nepravých periodik. Záznamy byly ukládány v systému ALEPH ve formátu MARC21. Celkem vznikl 2851 analytický záznam.

Záznamy jsou jednou měsíčně v rámci kooperačního systému Česká národní bibliografie (články) zasílány do Národní knihovny v Praze. Výsledkem kooperace, které se účastní celá řada knihoven ČR, je souborná báze, obsahující především faktograficky přínosné články, články odborné, zprávy a informace o kulturních, sportovních, vědeckých a politických akcích, rozhovory s významnými osobami, recenze apod. Databáze je přístupná buď prostřednictvím internetu na stránkách Národní knihovny nebo na CD-ROM.

REGO - databáze regionálních osobností

Databáze REGO (kooperace s Moravskou zemskou knihovnou v Brně) je průběžně aktualizována a doplňována. Pravidelně byla využívána jako podklad pro přílohu Regionální kulturní osobnosti do revue KROK. Redukovaný výstup z REGA prezentujeme formou kalendária na internetu. Přístup: <www.vkol.cz>, oddíl dokumenty. Online databáze je zpřístupněna uživatelům a patří mezi informační prameny sloužící široké veřejnosti. K 31.12.2006 obsahovala databáze 13283 záznamů.

Technické zpracování publikací

Publikace jsou připravovány v textovém editoru Word. Náročnější z nich se tiskly externě, ostatní se realizovaly pomocí kopírovacích zařízení a dokončovací práce zajistila knihařská dílna VKOL.

D. AUTOMATIZACE KNIHOVNICKÝCH PROCESŮ

1) Přechod na verzi 16 knihovního systému ALEPH a rutinní provoz

V roce 2006 bylo hlavním úkolem zprovoznění vyšší verze knihovního systému Aleph 500 v rutinním provozu. Jednalo se o verzi 16.2, která byla instalována na novém serveru HP Alpha Tru64 server ES47. Ostrý provoz byl spuštěn 2.1.2006; za provozu pak bylo nutné doladovat různá nastavení a funkce na klientských počítačích i serveru. Bylo uskutečněno několik školení k jednotlivým modulům systému Aleph. V říjnu 2006 pak proběhla instalace servis packu 1816. V souvislosti se změnou verze byl upraven také www katalog pro snadnější vyhledávání, spuštěna jeho anglická verze a během roku dodány další funkcionality a rozšíření:

stránka „Často kladené otázky“,

tematická mapa fondů,

báze elektronických časopisů SVK07, (cca 8 500 titulů, jejichž plné texty jsou dostupné online a prostřednictvím Google Scholar),

funkce a stránka „Přehled doporučených titulů“ podle názorů čtenářů a provozních statistik, možnost sledovat nové tituly v katalogu prostřednictvím RSS kanálu.

Ve druhé polovině roku byl nainstalován a zprovozněn program MarcMan. Toto umožnilo rozšíření služeb knihovny při poskytování záznamů dalším knihovnám i ve formátu UNIMARC.

V rámci nové verze byla otestována a spuštěna automatizovaná novinková služba. Ta je nyní nabízena ve dvou variantách, a to 15 nebo 24 oborů. Jedná se o seznam přírůstků neperiodické literatury z jednotlivých vědních oborů, publikovaný na www stránkách knihovny za každý kalendářní měsíc.

2) Dodávání bibliografických záznamů do Souborných katalogů

Do června 2006 probíhalo dodávání záznamů ručně formou pravidelného měsíčního exportu zrevizovaných záznamů. Od července 2006 byl zkrácen interval na týdenní odeslání záznamů, které probíhá automaticky. Na straně Národní knihovny projdou tyto záznamy testem na kvalitu a výsledkem jsou skupiny přijatých event. nepřijatých záznamů. S každým exportem je dodáván log chybových hlášení exportu, na jehož základě se zpětně provádějí opravy chyb. Doposud export probíhal pouze ve 2 větvích (monografie a periodika) a posílaly se všechny záznamy, které měly odpovídající datum revize. Nově bylo zavedeno celkem 6 samostatných větví pro export záznamů, které se posílají kromě data ještě v závislosti na příznaku výběru záznamu:

1. monografie, nové (a nepřijaté) záznamy,
2. monografie, opravené (dříve přijaté) záznamy,
3. monografie, odepsané záznamy (případ, kdy ve fondu VKOL nezůstane žádný svazek),
4. periodika, nové (a nepřijaté) záznamy,
5. periodika, opravené (dříve přijaté) záznamy,
6. periodika, odepsané záznamy (případ, kdy ve fondu VKOL nezůstane žádný svazek).

Do Centrální evidence zahraniční literatury (CEZL) bylo za rok 2006 posláno 2 817 bibliografických záznamů a do souborného katalogu Národní lékařské knihovny 24 bibliografických záznamů.

3) VPK

V roce 2006 zajistilo oddělení automatizace připojení do systému elektronického dodávání dokumentů Státní technické knihovny (VPK – Virtuální polytechnická knihovna). Po podepsání smlouvy bylo třeba provést výběr vhodných záznamů, doplnit o předmětová hesla PSH (Polytematický strukturovaný heslář) a exportovat záznamy do Souborného katalogu VPK. Dalším krokem pak byla kontrola každého záznamu a případná oprava nedostatků exportu již přímo v katalogu VPK. Další bodem bylo zřízení pracoviště pro spolupráci s centrem VPK. Na klientských počítačích obsluhy byl nainstalován speciální software pro

skenování a správu požadavků, byla nastavena přístupová práva na server VPK a také ceník služeb. Proběhlo proškolení obsluhy dvou pracovišť MVS - pasivní a aktivní domácí. Pracoviště pasivní MVS bylo postupně vybaveno dvěma skenery a výkonným PC pro vyřizování požadavků elektronického dodávání dokumentů. S tímto pracovištěm odd. AK spolupracuje na řešení jednotlivých problémů.

4) Kamerový systém a čipové karty

Oddělení automatizace se dále podílelo na zprovoznění kamerového systému v tzv. nové budově Bezručova 3. Oddělení průběžně provádí kontrolu softwaru a videoserveru spojenou se zálohou dat. V průběhu roku bylo také zajištěno využívání čipových karet pro přístup do prostor skladů a trezoru v budově.

5) Různé

Oddělení dále zajišťuje tisk čárových kódů a nastavení tiskárny pro tisk čárových kódů.

Uskutečnila se registrace knihovny v IGELU (The International Group of Ex Libris Users) jakožto nástupnické organizaci ICAU (Sdružení uživatelů systému Aleph).

Oddělení zajišťovalo správu a aktualizaci www stránek.

V roce 2006 byl zpřístupněn speciální fond tzv. Pedagogické knihovny pro půjčování, prodlužování a upomínky.

Jako výstup získané dotace v rámci programu VISK 8/b pro rok 2006 byl zprovozněn protokol OAI-PMH pro poskytování bibliografických údajů dalším stranám a službám (např. JIB). Seznam nabízených skupin na <http://aleph.vkol.cz/OAI-script?verb=ListSets>.

Oddělení zajišťovalo údržbu a aktualizaci Digitální knihovny historických fondů na www stránkách knihovny (<http://dig.vkol.cz/> - v roce 2006 přibyl Catalogus Bibliothecae Collegii Societatis Jesu Olomucii confectus 1704) a Digitální knihovny map (<http://mapy.vkol.cz/> - v roce 2006 bylo vystaveno dalších 355 digitalizovaných mapových listů).

Pracovníci uspořádali několik školení k novému knihovnímu systému a používání elektronické pošty.

6) Grantové projekty

Pracovníci oddělení pracovali nebo vypomáhali na následujících projektech:

Sdílená katalogizace (realizována ve spolupráci s NK ČR a MZK Brno).

Kooperativní tvorba a využívání souborů národních autorit ve Vědecké knihovně Olomouc.

Zprovoznění protokolu OAI-PMH mezi JIB a VKOL.

Přijaté návštěvy

- 14.-15.2. instruktáž k výpůjčnímu protokolu Alephu (VK Hradec Králové)
- 13.4. instruktáž k výpůjčnímu protokolu Alephu (MZK Brno)
- 13.5. instruktážní návštěva k systému ALEPH 500 (3. LF UK Praha)
- 19.9. schůzka ke změnám exportů do SK ČR (NK Praha)
- 25.10. schůzka ke změnám exportů do SK ČR - iterace (NK Praha)

E. ODDĚLENÍ REGIONÁLNÍCH SLUŽEB KNIHOVNÁM OLOMOUCKÉHO KRAJE

Pracovníci ORSKOK zajistili **celokrajskou statistiku** za rok 2005 /sběr dat, kontrola, sumarizace, analýza a vyhodnocení/ ve spolupráci se statistickými jednotkami na okresní úrovni /okres Olomouc - Knihovna města Olomouce, okres Přerov - Městská knihovna v Přerově, okres Prostějov - Městská knihovna Prostějov, okres Šumperk - Městská knihovna Šumperk a okres Jeseník - Knihovna Vincence Priessnitze v Jeseníku/ a odeslali NK ČR a MK ČR /IPOS/. ORSKOK spolupracovalo se všemi odděleními VKOL v rámci své konzultační a metodické pomoci veřejným knihovnám Olomouckého kraje. Pracovníci Oddělení regionálních služeb knihovnám Olomouckého kraje se účastnili porad pracovníků střediskových knihoven regionů - Olomouc, Jeseník, Přerov a Šumperk. Spolupracovali s garantem RF - Národní knihovnou v Praze, společně s ní v koordinaci připravovali průzkumy a rozbor, které se týkaly odborné problematiky knihoven. Pracovníci oddělení byli aktivně účastni v **elektronických konferencích** KNIHOVNA, REGION, SKIP 10 /severní Morava/, VV SKIP atd. Vystupovali na odborných knihovnických poradách a seminářích na celostátní úrovni a pracovali v profesních uskupeních - **SKIP /sekce pro vzdělávání/ a SDRUK /sekce pro regionální funkce/**.

Oddělení regionálních služeb knihovnám Olomouckého kraje v roce 2006 napomáhalo rozvoji základních i specializovaných knihoven a jejich veřejných knihovnických a informačních služeb. Činnost byla určena především pro profesionální a neprofesionální knihovny regionů Olomouc, Jeseník, Přerov, Prostějov a Šumperk. V průběhu celého roku 2006 byla aktualizována **databáze knihoven Olomouckého kraje**, která byla zveřejněna na webových stránkách VKOL - www.vkol.cz/kraj/index.htm.

Pracovníci ORSKOK vykonávali koordinační, odborné, informační, analytické, výzkumné, metodické a poradenské činnosti, které přispívají k vyrovnání rozdílů dostupnosti veřejných knihovnických a informačních služeb obyvatelům měst a malých obcí. Jako taková působili v rámci **Programu podpory zajištění regionálních funkcí knihoven** pro základní knihovny podle § 12 zákona č. 257/2001 Sb.. V roce 2006 byl tento projekt financován z prostředků Olomouckého kraje. Oddělení regionálních služeb knihovnám Olomouckého kraje zajišťovalo standardy regionálních funkcí podle **Metodického pokynu Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky:**

Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozbor

Statistika knihovnických činností
Vzdělávání knihovníků, semináře, porady

Vědecká knihovna v Olomouci organizovala v roce 2006 pravidelné **čtvrtletní porady s řediteli knihoven** pověřených výkonem regionálních funkcí k aktuálním otázkám veřejných knihovnických a informačních služeb. Ve spolupráci s těmito odbornými pracovníky se snaží VKOL o odstranění nežádoucích diferencí v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb mezi jednotlivými regiony Olomouckého kraje. V roce 2005 došlo k mírnému zvýšení počtu profesionálních knihoven v našem regionu (36 profesionálních knihoven) a doufáme, že po realizaci **rekvalifikačního kurzu VKOL v roce 2006/2007**, bude počet profesionálních pracovníků narůstat. Pokračování rekvalifikačního knihovnického kurzu VKOL pro profese – odborný pracovník v knihovně a odborný pracovník v informacích, bylo nejvýznamnější vzdělávací aktivitou roku 2006. Odborným garantem tohoto kurzu se stala doc. PhDr. M. Písková, CSc., vedoucí Ústavu bohemistiky a knihovnictví Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě. Dvanáct frekventantů rekvalifikačního kurzu VKOL pochází ze všech okresů Olomouckého kraje a závěrečné zkoušky budou skládat v dubnu roku 2007.

VKOL garantovala udržení odborného standardu služeb v knihovnách Olomouckého kraje prostřednictvím celoživotního vzdělávání pracovníků knihoven. Pořádáním

vzdělávacích akcí a koordinačních porad podporovala kvalifikační růst profesionálních pracovníků knihoven a informovala o aktuálním vývoji a trendech v oboru. Vědecká knihovna v Olomouci v roce 2006 realizovala ve své počítačové učebně 50 kurzů základů informačních a komunikačních technologií z **projektu VISK, podprogram VISK 2 – Mimoškolní vzdělávání pracovníků knihoven v oblasti ICT**. Cílem školení ICT je zvyšování kvalifikace knihovnického personálu při využívání informačních technologií. Naše školení byla nabídnuta všem profesionálním i neprofesionálním knihovnám v Olomouckém kraji. Velmi se zde osvědčila spolupráce s knihovnami, které byly Vědeckou knihovnou v Olomouci pověřeny výkonem regionálních funkcí knihoven. Proškolení pracovníci knihoven poskytují kvalifikovanou obsluhu uživatelům a pomáhají školit ostatní pracovníky knihoven ve svém regionu. Ačkoliv jsou školení ICT v rámci programu VISK 2 - Mimoškolní vzdělávání knihovníků - určena především pro knihovníky v menších městech a obcích, zúčastňují se našich školení především kolegové z větších knihoven.

Na lektorském zajištění spolupracujeme již několik let s pracovníky Univerzity Palackého v Olomouci. V roce 2006 u nás školila Mgr. Eva Slavičková - textový editor MS WORD a PhDr. Vojtěch Smolík - tabulkový kalkulátor MS EXCEL. Další moduly školili pracovníci Vědecké knihovny v Olomouci – PhDr. Libuše Machačová a Mgr. Roman Giebisch, Ph.D. V lektorském zajištění úspěšně spolupracujeme již několik let s Ing. Stanislavem Kajtářem. Školení pracovníků knihoven ke zvládnutí práce s informačními a komunikačními technologiemi probíhalo na úrovni evropského standardu European Computer Driving Licence - ECDL. Ideální stav, kdy by v každé profesionální knihovně měl pracovat alespoň jeden knihovník, který zvládne zkušební testy a získá certifikát ECDL, který je v rámci států EU používán jako standard základní počítačové gramotnosti, nebyl zatím naplněn.

Po absolvování kurzů ICT skládají účastníci testy, a na základě jejich složení získají Osvědčení o absolvování vybraného modulu, vydávaná Vědeckou knihovnou v Olomouci. **Toto Osvědčení získalo v roce 2006 133 absolventů kurzů.**

Počet realizovaných kurzů	Počet vyučovacích hodin	Počet účastníků kurzů	Počet absolventů s osvědčením	Počet zúčastněných knihoven	Počet absolventů 4 a více modulů	Počet absolventů 7 modulů
50 lekcí	250 hodin	133	133	86	5	0

V Olomouckém kraji se v loňském roce do Projektu internetizace knihoven Olomouckého kraje přihlásilo **169 zřizovatelů** veřejných knihoven, kteří zřizují **215 obecních a městských knihoven. Součástí projektu v roce 2006 bylo proškolení zaměstnanců těchto veřejných knihoven v počítačové učebně Vědecké knihovny v Olomouci.** Tento projekt Olomouckého kraje zajistil potřebný hardware a software do knihoven a připojení k internetu je financováno z Projektu internetizace knihoven Ministerstva informatiky ČR. V roce 2006 byly vyhlášeny tři výzvy pro připojení knihoven, na nichž spolupracovala s MI ČR i Vědecká knihovna v Olomouci. Pracovníci Oddělení regionálních služeb knihovnám oslovili všechny veřejné knihovny v Olomouckém kraji a zpracované podklady ze všech tří výzev zaslali MI ČR. Díky tomuto projektu je veřejný internet nabízen v těchto knihovnách uživatelům zdarma. Primárně by jej měli využívat občané při vyhledávání informací ze státní správy a samosprávy. Téma e-government bylo hlavním motem akce Březen měsíc internetu roku 2006.

Vzdělávací akce pořádané Výukovým centrem VKOL - 2006:

- 22.2. - VKOL organizovala školení **JIB NK ČR**, které proběhlo v KMO /14 účastníků/
- 7.3. – Akce VKOL k BMI – seminář **Webové stránky knihoven**, přednášel R. Giebisch, A. Brožek a Z. Houšková. Semináře se zúčastnilo 40 kolegů z celé ČR a seminář měl vynikající úroveň a vyvolal zájem v této oblasti pokračovat se vzdělávacími akcemi
- 24.3. – Nabídka **e-learningových kurzů MI ČR** – Krok za krokem Portálem veřejné správy, Základy ICT apod. Kurzy lze zdarma absolvovat v počítačové učebně VKOL ve čtyřech pátečních termínech.
- 10.5. – **Školení věcné katalogizace** v učebně VKOL, lektor – M. Mátlová
- 17.5. - Školení katalogizace **AACR2** v učebně VKOL, lektor – L. Machačová
- 24.5. - Školení katalogizace **AACR2** v učebně VKOL, lektor – L. Machačová
- 7.6. – Seminář ve VKOL s PhDr. D. Kalinovou – **Rosteme s knihou**, 35 účastníků z regionu, velmi úspěšný, prezentace D. Kalinové na webu VKOL
- 7.6. – Školení L. Machačové v učebně VKOL - **MARC 21**
- 14.6. - Školení L. Machačové v učebně VKOL - **MARC 21**
- 21.6. - Školení L. Mátlové v učebně VKOL - **MARC 21**
- 13.9. – Seminář ve VKOL s prof. J. Fialou – **Mozart v Olomouci**
- 20.9. – Seminář ve VKOL PhDr. E. Svobodové, NKP – **Souborný katalog ČR**
- 10.10. – Zahájení kurzů **NPPG ve VKOL** – probíhaly každé úterý a čtvrtek v počítačové učebně VKOL do konce listopadu!
- 11.10. – Seminář **Aktuální legislativa knihoven** – přednášel PhDr. V. Richter – účast cca 50 knihovníků z OK
- 3.11. – J. Konečný – školení elektronické pošty **Pegasus** pro zaměstnance VKOL
- 11.11. – Celostátní akce **Tyfloservisu** ve VKOL – Seminář pro pracovníky krajských středisek této organizace pro handicapované občany
- 14.11. - **Školení věcné katalogizace** v učebně VKOL, lektor – M. Mátlová
- 20., 23. a 24.11. – Školení **Základů počítačové gramotnosti** pro Spolek přátel vesnice a malého města – R. Giebisch
- 29.11. – **Setkání knihovníků** severní Moravy – odborný seminář – Z. Houšková, M. Sabelová, Z. Daňková, L. Prucková, E. Katrušáková – 60 účastníků
- 12.12. - **Školení věcné katalogizace** - Národní autority v učebně VKOL, lektor – Z. Bartl, NKP

BIBLIOGRAFIE VKOL 2006

Vydané publikace

Literární bibliografie severní Moravy : (2004) / [sestavila] Nad'a Smékalová. – Olomouc : Vědecká knihovna v Olomouci, 2006. – 45 s.
ISBN 80-7053-269-6

Olomouc : evangelické kostely / Jan Bartušek, Miloslav Pojsl. – Velehrad : Historická společnost Starý Velehrad ; Olomouc : Vědecká knihovna v Olomouci, 2006. – 31 s. - (Církevní památky ; sv. 39.)
ISBN 80-86157-17-2 (HSSV); 80-7053-270-X (VKOL)

Problematika historických a vzácných knižních fondů Čech, Moravy a Slezska 2005 : architektura knihy (forma, obsah a jejich tvar) : sborník z 14. odborné konference, Olomouc, 22.-23. listopadu 2005 / připravil Rostislav Krušínský. - Brno : Sdružení knihoven České republiky ; Olomouc : Vědecká knihovna v Olomouci, 2006. – 184 s.
ISBN 80-86249 34-4 (SDRUK); 80-7053-267-X (VKOL)

KROK : knihovnická revue Olomouckého kraje. – Roč. 3, č. 1, 2, 3, 4 (2006). – po 60 s.
ISSN 1214-6420
Všechna vydaná čísla KROKu jsou dostupná prostřednictvím internetu na stránkách VKOL: <www.vkol.cz>, oddíl dokumenty.
ISSN 1214-648X (elektronická verze)

Ohlasy na publikace

Do knihovnického světa vykročil nový KROK / Bohumír Kolář.
In: Olomouc.cz [online]. – (27.9.2006) [cit. 12.12.2006]. – Týká se revue KROK, č. 3 (2006).
Dostupné: <<http://olomouc.cz/view.php?cislocclanku=2006092705>>

KROK se vydal na cestu rokem 2006 pod jiným azimutem / Bohumír Kolář.
In: Olomouc.cz [online]. – (29.3.2006) [cit. 30.2.2006]. – Týká se revue KROK, č. 1 (2006).
Dostupné: <<http://olomouc.cz/view.php?cislocclanku=2006032707>>

Problematika historických a vzácných knižních fondů Čech, Moravy a Slezska 2005 : [reference o sborníku ze stejnojmenné 14. konference] / Jiří Procházka.
In: Duha. – Roč. 20, č. 3 (2006), s. 26-27.

Už dva roky držíme KROK... : [zhodnocení dvou ročníků revue KROK] / Jitka Balatková.
In: Střední Morava. – Roč. 12, č. 22 (2006), s. 138-139.

Další publikační činnost pracovníků VKOL (články, statě)

Cena města Přerova 2006 Jaroslavě Biolkové [knihovnice] / Roman Giebisch.
In: KROK. – Roč. 3, č. 4 (2006), s. 48.

Čarodějnictví a řády – protipóly kruhu : o souboru knih zařazeném do fondů VKOL / Jitka Sládková.

In: KROK. – Roč. 3, č. 3 (2006), s. 49-50.

14. setkání knihovníků, archivářů a historiků v Olomouci : [konference Problematika historických a vzácných knižních fondů Čech, Moravy a Slezska 2005] / Lubomír Novotný.
In: Čtenář. – Roč. 58, č. 3 (2006), s. 101-102.

440. výročí vzniku Vědecké knihovny v Olomouci / Hana Študentová.
In: KROK. – Roč. 3, č. 1 (2006), s. 26-27.

Dostupnost internetu ve veřejných knihovnách Olomouckého kraje – a za jakou cenu / Roman Giebisch.
In: KROK. – Roč. 3, č. 2 (2006), s. 15-17.

IFLA 2005 zblízka / Roman Giebisch.
In: Bulletin SKIP. – Roč. 15, č. 1 (2006).

Inspirace jiskřila ve spouště sněhu : knihovnický zájezd do Německa / Vladimír Klásek.
In: KROK. – Roč. 3, č. 2 (2006), s. 44.

Konference „Československé dějiny 20. století z ptáčích perspektiv“ / Jiří Glonek.
In: KROK. – Roč. 3, č. 2 (2006), s. 46-47.

Městská knihovna Rudolfa Zuberu Javorník / Roman Giebisch.
In: Duha. – Roč. 20, č. 3 (2006), s. 43-44.

Neobvyklý kartografický exemplář z mapové sbírky VKOL – tzv. mapa Schlaraffenlandu / Jiří Glonek.
In: KROK. – Roč. 3, č. 3 (2006), s. 43-45.

Nové standardy digitálních knihoven pro dlouhodobou ochranu / Martin Vojnar.
In: Knihovna plus [online]. – Č. 1 (2006) [cit. 12.12.2006].
Dostupné: <http://knihovna.nkp.cz/knihovna61/vojnar.htm>

Objev unikátu ve fondech VKOL / Jiří Glonek.
In: KROK. – Roč. 3, č. 3 (2006), s. 41-42.

Padesáté výročí vydávání odborných knihovnických periodik ve Vědecké knihovně v Olomouci (1956-2006) / Roman Giebisch.
In: KROK. – Roč. 3, č. 2 (2006), s. 36-38.

Projekt internetizace knihoven Olomouckého kraje 2005/2006 / Roman Giebisch.
In: Čtenář. – Roč. 58, č. 7-8 (2006), s. 242-243.

Standardy digitálních knihoven – nové zkratky / Martin Vojnar.
In: Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2005. – Praha : Národní technické muzeum, 2006. – S. 57-59. – (Rozpravy národního technického muzea v Praze ; č. 195)

Veřejná knihovna Jaromíra Balcárky ve Velké Bystřici / Roman Giebisch.
In: Duha. – Roč. 20, č. 3 (2006), s. 42-43.

Významní kartografové, geografové a nakladatelé 16.-18. století a jejich díla ve fondech VKOL / Jiří Glonek, Lubomír Novotný.

In: Problematika historických a vzácných knižních fondů Čech, Moravy a Slezska 2005. – Brno : Sdružení knihoven České republiky ; Olomouc : Vědecká knihovna v Olomouci, 2006. – S. 53-61.

Významný podíl jezuitského řádu na vzniku historického fondu Vědecké knihovny v Olomouci / Helena Veličková.

In: Čtenář. – Roč. 58, č. 6 (2006), s. 195-197.

Ze zámku do zámku – letní putování knihovnami Prostějovska / Roman Giebisch.

In: KROK. – Roč. 3, č. 3 (2006), s. 9-12.

Z historie a současnosti Vědecké knihovny v Olomouci/Hana Študentová.

In: Z paměti literární Olomouce/2 – Olomouc: Vlastivědná společnost muzejní v Olomouci, 2006, s. 258-263.

Informace o knihovně v tisku

Architektura knihy : [konference Problematika historických a vzácných knižních fondů Čech, Moravy a Slezska 2005] / Vincenc Streit.

In: Místní kultura. – Roč. 16, č. 1-2 (2006), s. 43.

Architektura knihy : [konference Problematika historických a vzácných knižních fondů Čech, Moravy a Slezska 2005] / Ivo Vysoudil.

In: KROK. – Roč. 3, č. 1 (2006), s. 23-24.

Barokní analý větší latinské družiny Nanebevzetí Marie : k jezuitským pramenům ve fondech Vědecké knihovny v Olomouci / Zdeněk Orlita.

In: KROK. – Roč. 3, č. 4 (2006), s. 33-37.

Jsou všechny staré knihy vzácné? : [historické fondy VKOL] / Václav Pumprla.

In: KROK. – Roč. 3, č. 1 (2006), s. 28-30 (1. část); č. 2 (2006), s. 33-35 (2. část).

Knihovna se chlubí, že půjčí čtyři sta tisíc knih ročně / (lib).

In: Olomoucký deník. – Č. 202 (30.8.2006), s. 4.

Knihovna září novotou / (mg).

In: Olomoucký kraj. – Roč. 5, č. 9 (2006), s. 2.

Konference Problematika historických a vzácných knižních fondů Čech, Moravy a Slezska / Cyril Měsíc.

In: Ikaros [online]. – Roč. 10, č. 1 (2006) [cit. 12.12.2006].

Dostupné: www.ikaros.cz/node/2092

Kraj spoléhá na peníze z norských fondů : muzeum potřebuje regály, knihovna čeká na digitalizaci / Pavel Konečný.

In: Olomoucký deník. – Č. 294 (19.12.2006), s. 3.

Největším Středomoravanem se stal novodobý Leonardo da Vinci : [anketa VKOL] / Ivo Vysoudil.

In: KROK. – Roč. 3, č. 1 (2006), s. 37-40.

Problematika historických a vzácných knižních fondů (s přihlédnutím k olomouckým fondům) / Václav Pumpřla.

In: Problematika historických a vzácných knižních fondů Čech, Moravy a Slezska 2005. – Brno : Sdružení knihoven České republiky ; Olomouc : Vědecká knihovna v Olomouci, 2006. – S. 37-42

Rukopis půjčí Praze, ale pojištěný na 15 milionů : [Graduál loucký] / (jim).

In: Mladá fronta Dnes. – Roč. 17, č. 257 (4.11.2006). Příl. Střední Morava Dnes. - s. B/2.

Setkání při příležitosti ukončení rekonstrukce VKOL / Bohumír Kolář.

In: Olomouc.cz [online]. – (30.8.2006) [cit. 12.12.2006].

Dostupné: <<http://olomouc.cz/view.php?cislocclanku=2006083009>>

Soubor kopií italských malířů ve sbírce Vědecké knihovny v Olomouci / Milan Togner.

In: Střední Morava. – Roč. 12, č. 22 (2006), s. 15-29.

Staré knižní unikáty leží v trezoru / (rav).

In: Mladá fronta Dnes. – Roč. 17, č. 202 (30.8.2006). Příl. Střední Morava Dnes. – s. B/1.

Svatá všetečnost, aneb, o počátcích Vědecké knihovny v Olomouci / Bohumír Kolář.

In: KROK. – Roč. 3, č. 2 (2006), s. 39-40.

V anketě zvítězil Wichterle : [anketa VKOL o největšího Středomoravana] / Adam Fritscher.

In: Mladá fronta Dnes. – Roč. 17, č. 67 (20.3.2006). Příl. Střední Morava Dnes. – s. D/4.

Vědecká knihovna slaví výročí / (lib).

In: Prostějovský deník. – Č. 203 (31.8.2006), s. 4.

Vědecká knihovna v Olomouci omládla / Vlasta Hradilová, Dagmar Pěničková.

In: Právo. Olomoucký kraj. – Roč. 16, č. 202 (30.8.2006), s. 12.

Záhada určení donátorství dvou rukopisů z Vědecké knihovny v Olomouci / David Papajík.

In: Problematika historických a vzácných knižních fondů Čech, Moravy a Slezska 2005. – Brno : Sdružení knihoven České republiky ; Olomouc : Vědecká knihovna v Olomouci, 2006. – S. 5-8.

OBSAH

Vědecká knihovna v Olomouci v roce 2006.....	3
Personální a sociální předpoklady.....	4
Materiální podmínky	4
ZÁKLADNÍ STATISTICKÉ ÚDAJE	5
PRÁCE ODBORNÝCH ÚTVARŮ	6
A. Knihovní fondy	6
1. DOPLŇOVÁNÍ FONDŮ	6
Přírůstky	6
Mezinárodní výměna ..	9
Periodika ..	9
Generální katalog	10
Hlavní studovna.....	10
2. JMENNÉ ZPRACOVÁNÍ FONDŮ.....	11
Soubory autorit.....	12
3. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ FONDŮ	14
4. SPRÁVA FONDŮ A HISTORICKÉ FONDY.....	15
Stav fondu a knihovní sklady.....	15
Ochranné reformátování	16
Knihářská dílna	17
Restaurátorská dílna	17
Revize fondu	17
Zpětné řazení a expedice knih z pobočných skladu	17
Úsek historických fondu.....	17
B. Služby uživatelům knihovny	22
1. PŮJČOVNÍ SLUŽBY	22
2. EXKURZNÍ, PROPAGAČNÍ A VÝSTAVNÍ ČINNOST.....	31
3. SPECIALIZOVANÉ STUDOVNY A PRACOVÍŠTE ODDĚLENÍ	34
C. Informace, bibliografie	43
1. INFORMACE, INFORMACNÍ APARÁT	43
Ústní a telefonické informace	43
Písemné informace	43
Příruční knihovny	43
Hlavní studovna.....	44
Studovna AV médií	44
Speciální dokumenty	44
Publikační činnost	44
Analytický popis	45
REGO –databáze regionálních osobností	45
Technické zpracování publikací.....	45

D. Automatizace knihovnických procesu	46
Přechod na verzi 16 knihovního systému ALEPH a rutinní provoz	46
Dodávání bibliografických záznamů do Souborných katalogů	46
VPK.....	46
Kamerový systém a čipové karty	47
Různé	47
Grantové projekty.....	47
E. Oddělení regionálních služeb knihovnám Olomouckého kraje.....	48
Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozborů	48
Vzdělávací akce pořádané Výukovým centrem VKOL	50
Bibliografie VKOL 2006	51
Vydané publikace.....	51
Ohlasy na publikace	51
Další publikační činnost pracovníků VKOL (články, statě).....	51
Informace o knihovně v tisku.....	53

VK v Olomouci v roce 2006

Přehled činnosti Vědecké knihovny v Olomouci za rok 2006

Sestavila Ing. Hana Študentová

Grafická úprava Šárka Bílá

Vydala a rozmnožila Vědecká knihovna v Olomouci (Bezručova 3, 779 11 Olomouc)

Počet stran 58

Náklad 20 kusů

1. vydání

Rok vydání 2007

ISBN 978-80-7053-274-4